

1

1b

Peeletso lenyalo

Peeletso, mosogana o bolela le mosetsana, bjale ke moka ba kwana gore ke nnete ba kwane, mosetsana o swanetse go ntsha leseka a fa lesogana lesogana le lona la ntsha sekhulumutho la fa motheba.

Bjale ke moka lesogana le swanetse go botsa batswadi ba lona taba e bjale batswadi ba tla gopola bophelo bja batswadi ba monyana ge ba kwana nabo awa ba dumela. Ke moka ba tla roma sebaka ga batswadi ba monyana le bona ba swanetse go gopola bophelo bja batswadi ba mosogana.

2

Ke gore kgopolo ewe be e gopolago ke mekgwa goba boloi fela boloi a ba bo gopole ka maatla ka baka la gore motho yo mongwe le yo mongwe ke moloi. Motho yowe ba mo romelago ba mo roma ka pudi ya go ya go kwa ge ditaba di lukile ge di lukile ke moka ba amogela pudi

Bjale ke gore ka yona pudi ewe o beletsitse yo mongwe le yo mongwe o swanetse go tseba gore mosadi yo ke wa mokete kudu a se mosadi ke motlabo ka gobane e su a nyale.

Kudu kudu basadi ba kgale e be ba sa firiwi ke masogana, awa ke batswadi le gona batswadi e be ba ferea batswadi ba motheba, bjale ge bona ba kwane ke moka monyana o tla no makala ge a ekwa ba re yola ke monna wa gago le mosogana ge ba re yola ke mosadi wa gago.

3

Jana ba kgale e be ba kwana le melao ya batswadi ba swanetse go tseana ka baka la kwano ya batswadi ba bona. Wa bona ngwanenyana a hlala ke gore ditaba di tswaga batswadi.

Go na le banenyana bawe ba no belegago go na le mowe ba swanetsego go apea ntshe le mosogana le yena a no tsebago gore mosadi wa ka o gona, ke ga malome.

Malome peeletso ke gore batswadi ba mosogana ba ntsha kgomo ba re poo, ba ga malome a gagwe o motswesa le lekgeswa bjale poo e ya e gapa ke kgomo tse tharo, ke yona poo ya bone.

4 Poo ge di fihla a ba ruwi ba swanetse go bolaya poo ke moka ba ruwi tsela tharo. Bjale taba e a ba e diri ka gore ba ga malome wa gagwe o na le ngwana wa ngwanenyana awa le ge a se na ngwana ke molao. Modimo o tla no ba wa bu a reya ba ba le ngwana wa mosetsana, ke moka motlogolo a ya a tsea. Bjale ka ba ga Popela bana ba Matlwane ngwana Masumu. Mokgekolo yo Matsopha o ile a tsea mosadi ga malome a gagwe Motsatsi bjale matsopha a hwa gwa sala mosadi ka morago mmagwe Matsopha a hwa, bjale moratho wa Matsopha Motsatsi a tsea ditswana tsa mohu a di isa ga malome a gagwe ka kgomo.

5 Awa ba ga malome a gagwe a di amogela a hlaba kgomo a ja, e le gore ka mowe lapeng la mosadi yowe ga go na ngwana, mosadi ke moopa ka morago ba isa poo awa le yona ba hlaba ba ja, leina la mosadi yo wa moopa ke Motsatsi ngwana Mohlabe.

Bjale ka go rialo dikgomo tsewe tsa mohu di swanetse gore die ga gabo mohu, bona ba tla tsea mosadi ka tsona ke moka mosadi o tla tla a belega mosadi ke moka Motsatsi o tla ya a tsea. Ba beeletsitse ga go na motho yo a ka yago a tsena ka mowe lapeng lewe pele ga gore go tle go tsene Motsatsi motlogolo wa bona. Modiro o diriwa ka gobane mosadi yo Motsatsi yowe a go tseiwa ka dikgomo tsa go tswa Matlwane a ka a ba le ngwana.

6 Bjale dikgomo tsa a tswa tsa ya go nyala ga Masumu bjale Masumu Jobola a tsea dikgomo a tsea mosadi ga Thobetsane awa mosadi a belega ngwana wa ngwanenyana ke yena mosadi wa ga Popela.

Pamosa Masumu, mogolo wa gagwe ke Ntholo bjale Ntholo a gana go ya go tsea mosadi ga malome a gagwe ke moka ba ga Masumu ba ntsha poo ba isa moratho wa gagwe ga malome a gagwe ga Popela.

Ke moka ya ba e sa le a isa poo ka morako dikgomo tsa se ke tsa bonala yaba kowa ga malome wa gagwe go na le ngwana wa ngwanenya na le gona e setse e le mothopa, a ya go apeela gore ba mo fe mosadi bjale ba ga malome a gagwe ba re go yena nvala yaba a go na likgomo, mosogana a boela gae a ya a dula.

7 Bjale leina la mosadi yowe a motseago ke Masephoko, o ya go apeela rakgadi ya gagwe Masephoko, mosogana yo Puleng Mohofe a imisa monyana bjale ba bega ba ga Masumu taba e bjale ba ga Masumu ba ya ba rera ba ga Mohofe bjale ba ga Mohofe ba lefa ka dikgomo tse nne le pudi tse pedi ke moka ba ga apeela ba re awa moswa alle gae, mo feng mosadi wa gagwe, o tla no di bona a re fa, awa ba mo fa mosadi a tloga nae.

Bjale kgaitsemi ya Masephoko ke Nthongwane a goma a tsea dikgomo tse la tsa go tswa ga Masumu. Likgomo tse la tsa go lefa kgaitsemi ya gagwe a di boetsa ga Mohofe go tsea mosadi. Bjale ga se ga malome gagwe awa e noba batho fela.

8 Nthongwane o dio ferea monyana a kwana nae, a mo fa mabotso monyana le yena a mo fa mabotso, awa ke moka gwa fela. Bjale mosogana a ya a botsa batswadi gore ke kwane le kgarebe bjale batswadi ba re ke ngwana wa mang, ke moka mosogana a ba botsa gore ke ngwana wa Abeya Mohofe, ba re go yena awa rea go kwa, bjale taba e e ka se ke ya direga ka bama la gore ba ga Mohofe re ba lifisi-tse mosogana ka go bona letswele la ngwana Mohofe a se ke a kwa taba ya batswadi. Batswadi ba ba ba dumela empa ba phitlile melala awa ka baka la thato ya ngwana wa bona, ba roma Mothelo mosadi wa

9 ga Masumu gore a yo tsibisa batswadi ba kgarebe ka pudi tse pedi, bjale batswadi ba kgarebe ba bitsa kgarebe ke moka ba re go yena re kwa motho ke yo o re o kwane nago, monyana a dumela, awa batswadi le bona ba dumela.

Ke moka Maditsela a goma a boela nthago go ba tsibisa gore awa ditaba di lukile awa batswadi ba mosogana ba re re di kwile, ba nalakana.

Bjale ba ga Mogofe ba tseba gabotse gore mosadi ke wa Nthongwane, ka baka la gore ke yena yowe a beeletsitsego empa e sa le motlabo ka baka la gore e su a nyale.

10 Bjale ge ba nyaka gore a nyale bona bagogadi bawe e lego ba ga Mogofe, ba swanetse go dira bjala, bjowe ba rego ke bjala bja hlaana, ke gore bja go bitsa dikgomo. Bjale ge ba dirile ba swanetse go rwala ka magapa ke moka, basadi ba motse ba rwale ba ise ga Popela go tsibisa ba ga Popela gore re tlisitse hlaana.

Bjale ba ga Popela ba swanetse go bitsana le bala dikgomo di tswago go bona, bawe elego ba ga Masumu, ke moka ba tle ba begane taba e, ke moka ge go na le pudi ga bakgonyana ba swanetse go ntsha ba hlabele bagogadi, ge e se gona ga bakgonyana go swanetse gore bona ba ga Popela ba ntshe va bona.

11 Bjale ge ba ba hlabetse pudi awa a ba tloge letsatsi lewe, awa ba swanetse go robala bjale ba lale ba ba apetse pudi, ka moka ga yona ke moka ge bosele, ba ba fa dithoro ke moka ba dira tsa go ja. Bjale ge ba dirile tsa go ja ke moka beng ba motse ba ba tsolela morogo wa bona, ke gore pudi ena ba jana motshatshatharo, bjale hlogo le letsogo ba di fakela ka serotong, ba yo bega beng ba bjala gore ba ga Popela ba re hlabetse pudi.

Bjale ba ga Popela ba tla sala ba ekgopola, le bona ke moka ba tla dira bjala ke moka ba isa ga Masumu go ba bega gore dikgomo tsa lena dia tswa, tso letseela mogogadi, ke gore lapa la bona, mowe ba tla rego ge ba etswa ba swere setswana ba fihla ba beya ka ntshe.

Bjale ba ga Masumu ba swanetse go ntsha kgomo ba leboge lapa la bona bjale barumiwa ge ba goma le magapa, ba yo fihla ba botsa beng ba

12 ditaba sewe ba ga Masumu ba setsego ga go na molato le ge ba ga Masumu ba hlokile sewe ba ka ntshago kgane ke ditebogo. Bjale mohlang dikgomo di tswago ka sakeng di e ya ga Mohofe di swanetse go ntsha ke mokgonyana wa ga Popela elego Masumu ke yena yowe a swanetsego go ya go nyala le moratho wa kgaitsemi ya mosadi wa gagwe ge a se gona ba nyakela ngwana yo mongwe ya lebanego lapa le go ba yena ngwana wa Masumu le monna yo mongwe yo mogolo wa motse, le mokgekolo.

Bjale Pamosa le monyana yowe ba swanetse gore ka mabanyana ke moka bae ge ba fihla ba tla fihla ba dula kante ga kgoro ge ka kgorong go sena motho ba swanetse go tsena ba dula ka gare ga kgoro a ba bolele awa selo sa bona ke go fela ba gohlola go direla gore ba ba kwe gore ba tle ba ba bitse. Bjale yo mongwe ge a ba kwile o swanetse go lebella gore e ka ba ke mang yo a no gohlolago a dutsi felo go tee, bjale ge a bone gore ka bakgonyana o tla goma ke moka a fihle ka lapeng lewe ba yago go lona, a fihle a botse mothepe gore bakgonyana ba gago ba no kgorong.

Bjale mothena o tlatsena ka ngwakong ke moka a ala legogo ke moka a tsewe a lebe yowe kgorong, bjale a fihle a kwatame fase ka dikhuru a tsee lepara le setswana sa monyana ke moka a fihle a di bee ka ngwakong ola a ba letsego legogo, le bona ba swanetse go thakgoga ba mo sale morago, a fihle a tsene le bona ba fihle ba tsene.

Bjale ke moka kgarebe et tsewe bjale o tsama a nyakela bo makgatle, bo makgatle bawe a ba nyakelago o nyakela ba lelako la gabo, bjale ge a ba hwetsane ke moka ba fihla ba tsena ka ngwakong, ba dula fase ke moka ba dira lesome la matseetseee ke gore go losa ke moka bakgonyana ba dumela, awa ba no losa go fihlela la ntsha lesaka ya ba gona ba inarologago.

Bjale ke moka bakgonyana ba roma mothepe yo mongwe gore a ba bitsetse sebaka sa ga Mohofe sewe ba tsenago ka sona, yowe elego morukgwe, ke moka ba re go yena sepela o re dumedisetsa ga

15 bo rakgolo ka pudi, ke moka o dumedisa gore ba ga Popela ba re
 maduma ka pudi, ka go rialo sebaka se dumedisa magwe kgarebe bjale
 ke moka magwe mothepa o tsea maduma o a isa ga monna wa gagwe, ke
 moka ba re morena, sebaka se boela ka bakgonyaneng go ba botsa gore
 a kwetse.

Batho bawe ba ilego bogweng ke manuwi wa dikgomo elego Pamosa
 le monyana wa ga Popela ba ile go tshekga magogo bjale ba bagolo
 ka babedi ba tla sala ba tsogela ka moswana. Bona ge ba fihla a ba
 sa dumedisa ba no botsa sebaka gore re tlilo nyala, ke moka a tsea
 mantso a isa ga batswadi ba mothepa, bjale batswadi ba mothepa ba
 tla re awa re a ba kwa fela re sa botsana e tla re ka moswana ra
 kwa ditaba tsewe tsa bona ke moka bala bagolo ba ja tsa go ja
 16 ba tloga, ba tla gona ba tsogela, bala ba zo tshekga magogo ba sala.

Modiro wa dikgarebe ke go tsoga bosego ke moka ba sila, ge
 mahube a hubala ke moka monyana yo mongwe o rutnetsa metsi o a
 tshela morifing, ke moka o ya go hlapisa bakgonyana. Ne gore ge
 letsatsi le hlaba ba swanetse go ba ba hlapile kgale.

Ge letsatsi le kwella mmele ba swanetse go ba ba setse ba ija
 dijo, bjale le tsona dikgarebe di swanetse go ja le bakgonyana ka
 ngwakong, fela a ba ji felo go tee, le bona ba na le tsa bona
 dibjana.

letsatsi le ya madikelo, ba swanetse go dira dijo tse
 dingwe ka gobane bakgonyana a ba ji molatsa, bjale metsi awe ba ba
 17 hlapisago ka ona, ke ya serotho (go tonya).

Batswadi ba mothepa ka lona tsatsi le tla go tsibisana ba tla
 leka ka maatla go tsibisa bagabo bjale ge go na le motho wa kgoro
 e sele, a dutsi kgauswi nabo, ba swanetse go mo tsibisa ka gobane
 seema se re, netse go swa ba batagani.

18 Ka moswana ke moka la tsogela mowe ba bitsitsego bala ba go tla go nyala le bona ba tsogela e sa le gosasa ge ba fihla ba tsena ka ngwakong ba fihla ba dula godimu ga magogo. Bjale batswadi ba mothepa ba tla roma sebaka gore sepela o ba botse rena re kgobakane ke moka a fihla a dula molomong wa ngwako a re ba ga Mogofe ba re re kgobakane bale ke moka bakgonyana ba swanetse go ntsha pudi tse pedi, e ngwe ke ya molomo wa mragwe ngwana e ngwe ke ya molomo wa papagwe ngwana ke gore ba bula melomo ya batswadi gore ba ba boledise.

Le moka ba re awa re le kwile bjale tsenang monyalong, bjale ke moka ba thoma go bala dikgomo tsewe ba tlilogo nyala ka tsona, ba di bala ka mebala, dulo tsena ba botsa sebaka ke moka sebaka se botsa ba ga Mogofe.

19 Go nyala dikgomo tsewe ba ilego ba nyala ka tsona ke tsena, naswana, naswana. pududu, nathongwana, naknuiwana, naswana, naphaswana le khulong. Ke moka ba ena, ba re awa re le kwile tswelang pele, ba re awa morago ga gona maboelo, re tlilo sosela motshidi wa rena, bale ka ka maatla gore ntshang ba fela ba re awa a re na selo ba ga makgolo.

Awa yo mongwe wa bona o tla ba a re go bona latseelani ke baratani motho a ke a hloka molato, mo feng molato ke moka ka sehla lepara bjale ke moka ba mmotsa gore re nyaka kgomo tse pedi le tsvetsi ya go dira lesome le tse pedi. Bjale ke moka monyadi o tla ntsha pudi ke ya go tswalla, kgoro ba re awa re go kwile, bjale re nyaka mphaka wa gore ge kgomo e hwile re kgone go ja, ke moka a ntsha pudi ya mphaka, ka morago ba re re nyaka selepe sa go aga lesaka ke moka a ntsha pudi ya selepe, ke moka melao e fedile, bjale wa goma a ntsha pudi ya difate, ke gore ya go laela gore wa tloga.

20 Bjale batswadi ba mothepa ba tla ntsha ya bona pudi ba fa bakgonyana gore ke morogo wa bona, ke moka la e hlaba ba ba ba

apeya dibera tsa yona ke moka ba seba tsa go ja ka tsona.

Dikarebe dibera tsewe tsa pudi ba nyaka go ja ka selo, ke gore bakgonyana ba swanetse go ntsha kgogo ke moka ba kgone ba ija nama. Bjale ge la feditse go ja ba nyaka lehlokwa la go dikula meno, ke moka bakgonyana ba gome ba ntshe kgogo, bjale molao wa dikgarebe o fedile, le nama ya pudi ba tlilo noja kantle le go ba ntshisa selo. Ge bakgonyana ba sa ka ba ntsha awa methepa e ka ke ya ja nama.

21 Bjale ka meriti ba thoma go ja nama ya pudi ke gore la e tshola ka mokgwa o, ba tsea mphapha o mongwe ke wa bagogadi le hlogo ya yona, bjale o mongwe ke wa bakgonyana le dikgarebe tsa bona. Nama ena e tsola ke bakgonyana ganmogo le moswane.

22 bakgonyana ge ba ija a ba kokone marapo a yona, ba sietsa dinama, ke moka goba feditse ba tsea masapo ba fa bakgekolo, ke bona bawe ba swanetsego go kokona marapo, bjale pe e ga gore ba kokone, bakgonyana ba swanetse go ntsha kgogo ya gore ba kokone ka yona. Tudi ena ba re ba alafa magaba. ka gobane banna ba ka se ke la kgobakana ba hloka sa go phurula mare, ke moka go fedile bakgonyana ba tloga ge letsatsi le diketse ba felegetsa ke methepa. Molao wa go nyala, ke gore ge motho a nyala ge o se na selo, o swanetse go goma ka kgomo tse hlano goba tse tshelago o se ke wa kwa ge ba go oranya bjang le bjang wa tshoga wa ntsha kgomo ya busupa, awa, ge o ka ntsha kgomo ya busupa yaba e ngwe a o nayo o swanetse go tswa ka ngwakong, wa ya go tsilisa batswadi ba mosogana o tla kwa ba re o rogane.

Bjale ba tla leka ka maatla go tsama ba kolota kgomo ka lebelo gore ba e ba supulle, awa mowe o tla bona ba thabile. Mosogana bjale ka morago mokgekolo yola wa go ya go nyala o swanetse go isa mosogana ga makgolo wa gagwe go mo supa lapa. Bjale mowe mosogana o swanetse go bitse mosogana wa gabo a e nae, ba re ke makgatle.

23 Le bona ba tloga ka mabanyana, ba goga pudi mokgekolo wa go ba bega yena o tla tsogela. Bjale ba fihla ba dula kantle ga kgoro, bjale beng ba motse ba tla kwa ka pudi ge e lla, bjale ge ba yo lebella ba yo hwetsana gore ke bakgonyana ke moka ba tsibise mong bjale a e a tsee ditswana tsa bona a ise ka ngwakong a tsare a bitsa bo makgatle. Bona ba nodumedisa fela, a ba sa dumedisa ka pudi, bjale dikgarebe di tla fihla tsa ba losa, bjale ba dumela gore morena, ke moka ba nolosa go fihlela ba ntsha kgogo ba kgone ba inamologa.

24 Bjale ka moswana mokgekolo o tla tsogela e sa le gosasa a fihla a bega mokgonyana gore ke tlieitse ngwana yola wa lena ke yo, ka pudi ya kgata lapa awa ke moka ba tla leboga, ke moka ba tsee pudi ba bolaya, bjale ka morago ga dijo mokgekolo wa tloga go sala mosogana. Bjale le yona pudi ewe ya kgata lapa, masogana a swanetse go ntsha sewe dikgarebe di swanetsego go ja ka sona, ge e le ga bakgekolo awa go fedile ka ela ya banyadi.

25 Bjale sewe se supago gore mosogana ya tseago kgarebe ke yo, o tsebega ka mokgwa o. ke gore ba mo tsetse letsoku ka lehlakoring ka le tee bjale makgatle yena a ka notlola mele ka moka. Makgatle tisa go ja bowe a se bja gago, ke gore a se ke a bona mong wa mosadi ge a sa ji ka maatla le yena a re wa mo etsisa. Go robala ka makgatle ka moka ba robala ka gare, bjale mong wa mosadi o robala ka theko, a batšana le makgatle wa monna, bjale mosadi wa gagwe le yena o robala ka theko. Ge monna a leka go boledisa mosadi wa gagwe empa mosadi a sa mmoledisi, o swanetse gore a mo nwese ka pudi ke gona a tla kgonago a mmoledisa. Bjale ba ka no dula mowe bogweng mo mong matsatsi a mane goba a mahlano, bjale ya re ka mabanyana ba bitsa sebaka go motse gore awa re laelega bo makgolo reba bone ka moswana re tla boela gae.

Ke moka sebaka sa ya sa bolela mantsu awe bjale ba re awa re lebugile, empa mowe o re ilego sefu a ba lebale go hlolla. Awa ke moka ka moswana ba teoga ba eja tsa go ja ke moka ba hlwa ba raloka

26 le methepa ge letsatsi le ya madikelo ke moka ba tloga ba felegetsa ke dikgarebe tsa bona. Mowe ba ba gomelago ke moka dikgarebe di kwatama fase ka dikhuru ba ba dumedisa ka diatla bjale masogana ba tsea dilo tsa bona ba ya gae, methepa le yona e boela gae. Bjale lebaka la fihla la gore a e go kgopela sego sa metsi mosogana a bitse makgatle wa gagwe ba goma ba boela bogweng ba fihla ba dumedisa awa ke moka ba robala.

27 Na moswana ke moka ba tsoga ba botsa sebaka gore re na le kgomo ke khulong, ka yona re kgopela sego sa metsi, ke moka sebaka sa ya sa bolela mantso awe bjale ka tsatsi lewe a ba sa phopela bona batswadi ba methepa ba swanetse go fetola empa banna ba mo motseng ba swanetse go ba bitse. Bjale ke lona letsatsi lewe ba yo mmotseago gore o tsebe gore rena re bone dikgomo tse phethago monwana e mmedi lehono o tllile le ya go phetholla monwana wa bobedi sepela o gapa kgomo le tswetsi re go fe mosadi wa gago.

Bjale mosogana o tla tloga a boele gae go batswadi go ba botea taba e, bjale ge kgomo e ngwe e se gona, tl o tla goma a boela a re awa ba ga makgolo ke nna ngwana wa lena kgomo a e gona, bjale ke re nthuweng.

28 Ge ba nyaka go mo ruwa ba tla re awa go lukile, fela ge ba sa kwane le gore ba mo ruwe, ba tla re awa re go kwile re sa botsa batswadi ba ngwana, bjale ke moka ba ba tsibisa gore ka moswana le tsogele mono. Bjale ka moswana ba tsogela ge ba kgobakane, bjale mokgalabje o tla re go bona ke bona ngwana wa ga Popela o re o nyaka mosadi ka kgomo ya khulong.

Bjale ke moka ba tla thoma go butsisa diputiso tsena ba re, a pudi ya kgata lapa o ntshitse ba re ee, ya letsoku yona, ba re awa, bjale ya lepheko, awa, bjale o nyaka mosadi ka lebaka le le rego, tsewe a di na sekoloto, a sepele a yo nyaka tsona fela a se ke a lebala pudi ya mkgoko.

Pudi ya letsoku ke gore mosadi wa gagwe bjale o gotse o bone tsa basadi bjale monna o swanetse go tlisa pudi ya go tlotsa mosadi wa gagwe letsoku. Ga ba e ruwi ba e bolaya.

29 Pudi ya lepheko ena ke pudi ya gore bjale mosadi wa gagwe o godile a ka nyakela pudi ya mokgoko ke gore ke pudi ya go tsea mosadi wa gagwe a tloga nae.

Dipudi tsena ka moka dia bolaiwa, tsewe ba di ruwago ke tsela tsa go tsena monyalong. Bjale gopola dipudi tsewe ba di ntshago ke pudi tse lesome le pudi ka e tee, ke gore di ya ka mediro ya tsena ewe e hlalutswe go ka godimo, bjale ka boripa nka re, pudi ya mathomo ya go tsibisa lerato la mosogana le mothepa, pudi ya maduma a mo ba e ya go nyala, pudi tse pedi tsa go boledisa batwadi ba mothepa pudi ya mphaka, pudi ya setepe, pudi ya go tswalla kgoro, pudi ya kgatla lapa, pudi ya letsoku, pudi ya lepheko le

30 pudi ya mokgoko.

Bjale ge a feditse go ntsha pudi tsewe awa bjale o setse le molato wa pudi tse pedi, tsewe ba rego e ngwe ke kobo ya mmago mothepa, e ngwe ba re ke mojase wa papagwe mothepa, bjale ge re hlakanya le tsela ke lesome la dipudi le pudi tse tharo.

Ge e le ka nqeng ya dikgomo yona a go na molato, motho ba mo kolota, a tla a re ka dikgomo tsa moredi wa gagwe ke moka a fetsa monyalo wa gagwe. E le gore dikgomo tsa go fetsa lenyalo ke lesome la dikgomo le kgomo tse pedi. Awa mosogana yowe Nthongwane Popela o ile a ntsha dipudi tsewe di nyakozano ka moka, bjale ba mo fa mosadi wa gagwe.

31 Bjale tsatsi lewe a bekago ka lona bjale ka ge molao o sa dumele gore betsi ba sepele mosegare, ba sepela ka mabanyana, ke moka ba leloko la bo mothepa ka moka ba kgobakana ba ja pudi ya mokgoko, bakgonyana le bona ba ja ka ngwakong.

Bjale ge ba feditse go ja ke moka bo makgatle ba ntsha magogo ba beya lapeng, ke moka ba tsea ka mabedi ba ala bakgonyana le dikgarebe ba dula godimu ga ona.

32 Bjale ke moka ba thoma go laya betsi ba re agaa, monna wa ga Popela re go fa ngwana yo wa rena o e o mo tsware ka matsogo a mabedi re go tseba o lukile, bjale lehono bo bare ba re ba yo diya gore o fapane le mosadi wa gago, monna o kgolwa ka go bona. Bjale lehono ke wena monna, bjale monna o sepela le banne ba gabo o tlogele bosogana.

Bjale Molai a retologa a lebella mosetsana a re go yena, wa kwa ngwanaka re go fa monna yo wa ga Popela, ojele le wena o e o mo tsware ka atla tse pedi ka moswana re se ke ra kwa tsa gago le ge monna yo wa gago a sa go rate a gona taba, mosadi ke ngwako. Taba ya bobedi o tsebe gore monna wa gago yo mogolo ke matswale wa gago o mo hlokomele kudu, o se ke wa mo nyatsa le ka mohla o le mong.

33 Ke moka a dula fase, bjale yo mongwe le yo mongwe o thakgoga a laya ka mokgwa o a ka kgonago. Motho vula wa go ema a laya pele, ke papagwe mothepa Mohofe. Bjale yo mongwe o tla re awa le laile go lekane, motho ge a tswalegile o tswa a lailwe popelong ya mmagwe ke bosego lokollang bana ba sepele ke moka mokgekolo a letsa mphulukwane ke moka ba thakgoga bjale kgaitsemi ya mothepa e tla kitima ka lebelo ya fihla ya thiba maforo e tla re ge kgaitsemi ya gagwe ge a re wa feta ke moka a mo swara a ema, bjale mosogana o swanetse go ntsha pudi a kgone a mo lesa. Ke moka ba sepela ge ba bona gore motse re o tlogetse sebakanyana ke moka bjale ba dira seboka-boke.

Sebokaboke. Bjale ke moka ba tnona go sepela ba ema, ke gore ba nore tshetshe ba ema, bjale ke moka, ba ntsha leseka ba fakela ka serotwaneng, ke moka ba sepela ba goma ba ema, ba ntsha leseka ba sepela ke moka ba dira bjale bjale. Ge ba setse ba le kgauswi

34 le go fihla kgauswi ga maforo bjale ba motse ke moka ba tswa ka melapeng bakganela le bona ba tswa oa swere a bona maseka a go thusa gore ngwetsi a phakise a tsene ka gae.

Makgana ba bolela ka mokgwa o ba re ai ai, a boya ai ai a tsena ge metsi a ka, a ba re a ke se tsene, ka khutsa go ya nokeng metsi a ka metsi a ka a ba re a ke se tsene.

Bjale ge ba batamela maforo bjale ba thoma go epella sebokabo-ke ba re sebokabo ke boo-ke, mangwale a re ee gae, sebokabo ke, a bokabo kee, sebokabo ke, mangwale a bo motsha a e gae sebokabo ke.

35 Ke gore ge ba opela kopelo e, a ba sa ntsha selo, ke gore ba tsene ka maforo bjale ge ba yo tsena ka ngwakong, ke moka ba kwama fase ka dikhuru, bjale matswale a tsea metsi ke moka a tshela metsi godimu ga betsi.

Bjale betsi ba tsene ka ngwakong a wa go fedile, bjale basadi ba motse ba thoma go epella kopelo e, ba re sekgekgee, se ntlong pelo ya kgope a e we ge, sekgekgee se ntlong, se beile pelo matshite, sekgekgee se ntlong, pelo ya kgope a e we ge, bjale bjale.

36 Ke moka ge ba homola molato a o gona ba ba tlogela ba ya malaong, bona oa sala ba raloka le masogana a oona. Bjale ke moka betsi ba tla tsoga e sa le gosasa, ba thoma go setla mauswa, bjale mosadi yo mongwe le yo mongwe o tliisa dithoro tsa gagwe gore betsi ba setle. Ke moka ba tla setla mauswa a motse ka moka, bjale le gofaga kgarebe e ngwe le e ngwe e swanetse gore yo faga ka lapeng le lengwe ba dira bjale ba ya ka malapa a basadi bawe ba tli- sitsego tsa go ja. Bjale ge ba fagile ke moka mongwa lapa o tshola ka nosi, bjale o tsea mogopo o mongwe o fa kgarebe ke moka o tloga nao, ka moka ba dira bjale bjale, wa hwetsana megopo ya dijo e tletse ka ngwakong wa betsi.

Ke moka ke modiro wa bona, bjale ka mabanyana gona ba apea pitsa ka e tee, ya mmago lesogana melatsa ela ya go sala ba dira mapoto ka yona. Bo makgatle ba dula mowe bogadi matlatsi a mane bjale la bohloano ke moka ba ya kgoneng, ke gore ke tsetsi la bone ba swanetse go bolaya pudi, bjale ge ba taoga ba e ya kgoneng ba ya le makgatle wa monna, bjale yo mongwe le yo mongwe o tswa a rwele lengata la gagwe ke moka ba fihla ba di bea ka lapeng la bo mosogana ke moka ba tloga. Pele ga gore ba tloge kudu gore ba e kgoneng ka ona mabanyana awe ka moswana ba tla tsogago ra e ya kgoneng basadi ba leloko la bo mosogana ba swanetse go kgobakana ba tlilo rela ngwetsi leina.

38 Bjale maina awe ba relago betsi mo lelokong la ga Popela ke bo Mamogosi Mokhadi, Maepane ke gore ke maina a batho ba kgale a bogadi bjale baa tla ba kgobakana molomong wa ngwako wa betsi.

Bjale ke moka ba thoma ba thoma go bina maina a betsi ka go latelana ga ona, bjale ge ba mo rela ba re mamogosi, tswa ntlong ba bogadi ba re tswa ntlong, bjale ge nke leina lewe wa le nyaka ke moka o fosa pheta ya gagwe kantle, ke moka go fedile.

Bjale ge letsatsi le dikela ba tloga bo makgatle bjale go sala ngwanenyana yo monyana o sala a fokatsa ngwetsi bjale a roba'e le ngwetsi ka ngwakong ka o tee o robala le matswale wa ngwetsi.

3' Monna a se ke a hlokomela gore mosadi o eme bjang a no kitimela go tsena diphateng tsa mosadi, kganthe mosadi o tswa a ntshitse mpa, mmalo, monna a babja dingaka tsa leka ka maatla ka mokgwa o ba ka kgonago empa ba pallwa.

Monna a hwa, bjale batswadi ba lla ka batswadi ba bo mothepe (bagogadi). Empa taba ena ke magana go botswa o hwetse dikomeng a re dikoma ke tsesu.

La baka la gore batswadi ba ntsitse gore batho bala re lwa nabo ka gobane ba ile ba imisa kgaitsemi ya gago bjale ra ba lifisa, bjale ngwana a se ke a kwa.

40 Motho o no fa motho dithuto tsa lenyalo ke ka baka la kwano. Morukgwe Mohofe ke ngwana Mabakane, mosadi yo o be a na le bana ba babedi mohlankana le ngwanenyana, leina la mohlankana ke Egotlo la mosetsana ke Nkeya.

Kgotlo a bolla a fetsa bodikana le bogwera, mphatho wa gagwe madikwa, bjale erile mola e le lesogana ke moka a hwa. Bjale mosadi a tcela ya ba tshuwana ka gobane le yena mmago bona go kwagala gore o ile a tsewa ke mosadi a se na monna.

41 Bjale moredi wa gagwe Nkea a ferwa ke banna ba ka Mapholwane mosadi a bona gore go ja dikgomo ka molomo le motlabo a se taba. A thoma go dira segwera le mosadi yo mongwe wa mohologadi leina la mosadi maruwane morema. Mosadi yo wa ga Morema o be a na le ngwana ka o tee wa mathomo wa mohlankana yowe leina la gagwe ebego e le lekwapa.

Bjale Morukgwe a se ke a kgathala gore a mosadi o sa tla belega ngwanenyana ka baka la kwano ya bona, Morukgwe a ntshe dikgomo tsa manyalo a moredi a gagwe a di fa ba ga Morema, a bolela gore le tla mpelegela mosadi.

Mosadi a bita ba leloko la ga Morema a ba botsa taba e, bjale banna ba ga Morema ba re a mo o nyaka go ja dikgomo tse tsa ga Mohofe, ngwana o tla mmona kae, wa go fa ba ga Mohofe. Mosadi a re a ke na taba, ke jela molato teng, teng ga lokwa a go fele mohlomong Modimu o ka no nka re a ka belegela ba ga Mohofe mosadi.

42 Banna a ba ka ba kwana le taba ewe, mosadi a sala a dula fase a ekgopola, bjale a hwetsana e le gore a se mathomo ka yena. A tloga a fihla ga batswadi ga Masilu bjale mmagwe le yena o hwetse ke monna, fela o hwile a le mokgalabje.

Mmagwe Maruwane ke Rankapa bjale a fihla a hlaloseisa mmagwe ditaba tsena, bjale mmagwe a re go bonagala gore ba ga Morema ba bona gore o ka gola, motho ge a tllilo mpha dikgomo ke sa kgopela a ke gane ke amogela. A ka se ke a ntlana, go tlema ga ntshe ke g o ka ba le bojela pele, ge Modimo o ile wa go fa ngwana wa ngwanenyanana wa mo tseisa.

- 43 Taba ya bobedia wa swanela go ja thoto owe ya ga Mohofe ka legano, o swanetse go di nyakela mamuwi wa tsona, ge o bona gore ke paletsewe ke thari ya ngwanenyanana.

Mosadi yowe o mo tserege ka tsona dikgomo tsewe tsa ga Mohofe ke yena yowe a tla tlogo a belegela ba ga Mohofe mosadi.

Owe ke ona molao wa bagologolo, motho o be a no ja dikgomo tsa morwa kete a se na ngwana yo a tlogo mo fa empa bjale ka ge seema se bolela gore teng ga lokwa ga go fele ke thereso, ge o ile wa ba bona gore nna ke paletsewe dintshe o tsea mosadi o tla tla a belega ngwana la fa mong wa dikgomo.

- 44 Bjale mosadi yo Maruwane Modimo wa mo rea, a ima, bjale a tla a belega ngwana wa ngwanenyanana leina la gagwe e le Tshwenyana, ge e le dikgomo tsa ga Mohofe o ile a boela a hlaloseisa ba ga Morema taba e a re nna ke a dia mogela bjale ba ga Morema ba gana, mosadi a gopola lentsu la mmage.

Bjale a tloga bogadi a tla go dula ga gabo ka baka la go se kwane le dipolelo tsa mosadi a amogela dikgomo tsa ga Mohofe a le gagabo le yena ngwana yowe Tshwenyana a mmelega a le gagabo.

Ga gwa ba le motho ka o tee wa ga Morema yowe wa go sala mosadi nthago ka gobane seema se re, mohlologadi ke naka tsa go rwea, a salwe morago.

- 45 Bjale ke moka Maruwane a dira bjala go tsibisa ba ga Mohofe gore ngwana o belege, ba ga Mohofe ba re keng, bjale ba re ke mosadi wa lena.

Ba ga Mohofe ba leboga ba hlabela barwadi pudi ke moka ka morago ge ba tloga barwadi ba ntsha pudi ba re ka yona ba bolae, ke thari ya mosadi yowe wa rena, la se ke la mu wisa le re a na thari ba ga makgolo.

Awa ke moka ba ga Mohofe se ba topago ba fela ba phosetsa ke gona ba lela mosadi wa bona go fihlela a gola.

Bjale ge e le lethumasa a swanetse go ya go bolla ba swanetse go dira bjala ba yo bega ba ga Mohofe gore mosadi wa lena o ya go bolla.

46 Bjale mowe ba direla gore dilo ka moka tsa koma di bone ke ba ga Mohofe go fihlela a aloga. Bjale ga go na motho yowe a ka yago a hlalisa yo mongwe le yo mongwe wa tseta gore mosadi yo ke wa ga Mohofe awa mosadi o bile a gola go fihle ba yo mo tsea ke kwano.

Kudu kudu ke gore bana ba kgale - ba ba kwana le melao ya batswadi. Ge e le bana ba lehono awa taba ewe a e direge ka baka la gore pelo e ja seratwe ke gore nna ke nyaka selo sewe se nyakago ke pelo ya ka, monna goba mosadi a ba fe.

Masegabu leina la mmagwe a ba le tsebe bjale pele ga gore mmagwe a be le ngwana ba ga Ratshosi ba kgahla ke lapa la mmagwe.
47 Mmagwe o be a tsere ke ba ga Byane. Bjale ba ga Ratshosi ba hlopha dithoto tsa bona ba di isa ga Bjane ba re re kgahla ke lapa la ngwana Masilu. Awa ba ga Bjane ba amogela a aloga. Mokgekolo yowe a belega bana ba bahlankana ka babedi lekgothwane ya ba ngwanenyana, yowe elogo Masegabu. Ke moka ba ga Ratshosi ba molela, ba ba ba molotsa erile kowa e le kgarebe ewe ba swanetse go gore ba beke ngwanenyana a hlala a hlalisa ke ba ga Mabakane.

Awa ba ga Mabakane ba ile ba di kgona a ba di bone, mosadi o nyetse go fitisa gopola ge ba thoma go nyala ba sa tsebe gore o tla tsoga a na le ngwana wa ngwanenyana, bjale ka mokgwa owe

48 a nyalwa o nyetswe le dikgonwane. Ba ile ba ntsha lesome la dikgomo le dikgomo tse ditshelalago le masome a mabedi a dipudi le pudi tse hlano. Ke gore dilo tsena di napa di tswadisa ke bo mamalane ka gobane ge o ile wa nyala ka dikgomo bjale tsa ya tsa ya tsa tswala o swnetse gore ge mosadi a go hladike o bale le manamane a tsona.

49 Tshwanelo mo lenyalong. Ke gore ngwana o swanetse go kwa sewe a botsago ke batswadi mo ba rego sepela o tsee mosadi gona. Ka go rialo mowe ba tseba semelo la batswadi ba mosetsana le go latisa mohlala wa gore mogologolo wa gabo o kile a tsea mosadi gona. Ngwana wa pele yena o swanetse go tsea mosadi ga malome wa gagwe fela ge lapa la malome a gagwe bana e ga le ba banvana a ka no tsea mohuta o sele, mafelo o swanetse go tsea ga malome agagwe. Ka gobane a hloka go dira bjale e tla ba o bolaya lapa la malome wa gagwe le gona ba tla go nyatsa kudu.

Hohwane Masumu o ile a se ke a tsea mosadi ga malome a gagwe ka baka la go lapa la na a gagwe e be le sesu lagola.

Bjale malapa a mangwe a na le ba banenyana ba bagolo bjale malapa awe a be a sa mo lebana. go lebana ga malapa a lebana ka mokgwa o, e re ke bale maina a bana ba dikgaitsemi tsa mmago Hohwane.

Motswadi ke Matlwane ngwana Masumu bjale o be a tsere ke ba ga Popela a fihla a belega, Madigale, Madibi le Mamogola ke basetsana, bahlankana Matshopha Motsatsi le Thwadi.

50 Madigale a tsea ke ba ga Masumu, bjale dikgomo tsa go tswa Madigale ba ile ba di ja ka legano, bjale ka go rialo Madigale a na lapa, fela ge a nyaka mosadi a ka ya a tsea mosadi lapeng la kgaitsemi ya gagwe Matshopha, ka gobane kgomo ka e tee e ile ya tsena monyalong wa mosadi wa Matshopha.

Madibi o ile a tsea ke ba ga Mongale bjale dikgomo tsa go tswa yena di ile tsa tsea Motsatsi ngwana Masumu ke mosadi wa Matshopha mogolo o tso tsea ga malome a gagwe. Bjale lapa le la Motsatsi le lebane Madibi, ngwana wa Madibi o swanetse go tsea go mosadi ka ntshe.

51 Mamogola a tsea ke ba ga Thobetsane bjale dikgomo tsa gagwe di ile tsa tsea Kobeng ngwana Mohlabe, Kobeng ke mosadi wa Motsatsi, bjale lapa le la Kobeng ngwana wa Mamogolo o swanetse go tsea mosadi ga lona.

Bjale ditaba di tllilo gakana mo ka gobane dikgomo tse e be ba ntsha di sala kabaka ba bana babedi ba Malesa le Thwadi. Bjale ba gona ba tsea manamane a dikgomo tsa go tswa Madibi le Mamogola ba tseisa Malesa mosadi a tsea Masilu ngwana Mohlabe bjale gana mowe lapeng lewe Madibi le Mamogola ba swanetse go bakisane

Ka morago oa ga Masumu ba ntsha dikgomo tsa go fetsisa Madigale ke moka ba tsea dikgomo tsewe ba di hlakanya le tsa go tswa Mamogola ba tseisa Thwadi mosadi ka tsona.

52 Mosadi wa Thwadi ke Lea ngwana Lewele, bjale gana mowe le gona ke mpherefere, ka gobane Madigale o re lapa ke la ka, Mamogola le yena o re lapa ke la ka. Ditaba di sepela ka mokgwa owe. Bjale Hohwane yo ke ngwana wa Madigale lapa la gagwe bjale a ya a tseisa morwae mosadi ga Saai.

Hohwane a dula le mosadi awa mosadi a ba a kgola mpa bjale o rile mola a le kgauswi le gore a belege bjale mosadi a hwa le mpa. Monna o boela bogopeng bjale ba isa ditswana tsa mosadi wa gagwe ga batswadi ka kgomo go bega lehu la moredi wa bona.

53 Bjale monna yo Hohwane a ka a boela ga makgolo wa gagwe go nyaka mulantlo. Batswadi ba motsa gore re swanetse gore re go boetse ga makgolo wa gago go tsea mulantlo, monna a ka a theletsa sewe batswadi ba mmotsago.

Kganthe monna yo o forana le mosadi yo ba rego ke Maphefo ngwana Masilu yowe a tserego ke Matuputupu. Bjale mosadi o belegile o setse a fedilo teng, a sa belega, bjale mokgosi basadi ba babedi.

Bjale mosadi yo Maphefo a etela ga gabo a boe, empa monna ka ditsebe a okwa gore mosadi wa gago o forana le Hohwane, bjale ka tsatsi le lengwe la mabjale mowe mmotong wa Mabatana mosadi a tloga a ya ga gabo Mabatana. Ke mowe ga go ba go dula batswadi ba mosadi.

Awa ba hlwa ba erwa mabjale molato o se gona, bjale ge letsatsi ke moka monna o bolela le mosadi bjale ke moka mosadi o re go yena o swanetse gore o tle ka ngwakong ga mmane.

Awa monna ke moka wa va mmagwe mosadi a tswa a robala tuding, bona ba tsena ka ngwakong, kganthe ge ba dira diilo tse Matuputupu o gona o manaletse ka mafuri o theletsitse.

Ka morago Matuputupu a tsena ka lapeng a re tarang ba ga makgolo ke moka ba fo homola a gona a bo letsa ke moka ba re morena. Monna a fihla a dula ka tuding mo go robetsego makgolo wa gagwe a re makgolo ke nyaka mosadi wa ka a ekaba e su la mmona mo, ba re awa mo egare ke mmane bjale nna ke no re mohlomong o tlile gae, monna a re awa.

55

Bjale ke moka monna a re ke nyaka go robala ke bosego nka se ke ka lala ke sepela bosego, mokgekolo a re ntl. a ya ga go e gona sepela o tshuba dipone o robale.

Bjale ke moka monna a tsea dipone bjale ka ge bakge. o ba robala le mollo a runasa bjale a re a makgolo ba ba bolelago mo ngwakong weno ke bo mang bjale mokgekolo a re awa nna ga ke kwe selo.

o a hwetsana mosadi wa gagwe a robetse le monna yo Hohwane, bjale ba re go kwa a bula ba thoma go tsoga gore ba manalla ka leboto, bjale ka ge ngwako o sena bonanallo a ba bona.

56 Ngwako ke sefu a se ona owe o ka rego ge o kwane le mogatsa monna yo mongwe wa nyakago go ya le yena ka ntsho. Monna a leka ka maatla gore a tswa a tshabe biale va ba mong wa mosadi o bolela gore a nka baka lang makgolo le se ka a ntse mosadi wa ka o ka ngwakong le bile le mo file monna yo mongwe.

Mokgekolo a bolela gore awa mosadi gore o ka ngwakong a ka mmona e fela ngwana yo wa ka ke mohlapatsha, napa o tloge nae, letsatsi ka le tee a ke nyake le go mmona.

Bjale monna a tloga le mosadi wa gagwe ka moswana a romela motho ga Masumu, awa Masumu a se ke a seka, awa a mo lifisa ka kgomo, molato wa fela.

57 Mose a o le bale le hudu la ona, sewe ke seema, monna a goma a boela mosading monna wa gagwe a goma a mo swara a mo swarela a goma a boela gape a goma a mo swara bjale monna yo wa ga Masumu a hlalosa gore awa tau ya bolaya e bolaela go ja. ke gore ke nyaka go nyala mosadi, mong wa mosadi a re ka moswana ke a tla le ba gesu le wena ke hwetsane o lokile.

Monna wa ga Masumu a re go fihla gae a leka ka maatla go tsibisa ba gabo gore ka moswana ba tsogele gae ga gagwe, awa ba dira bjale.

Matuputupu le yena a fihla le ba gabo, bjale batho ba thoma go makala ge ba bona taba e, bjale ke moka monna yola wa ga Bjane a re awa ke fihlile Masumu bolela therese. Biale ke moka Masumu a re awa ba gesu, mabana e be ke na le mosadi wa mokgalabje yo, 58 bjale monna yo a ntwara ke na le mosadi wa gagwe, ka re go yena tau ya bolaya e bolaela go ja ke yona taba e ke le bileditse-go yona ke a mo nyaka.

Bjale banna ba loma senko ba re tuu le tseba le letelele, ke gore taba e faretse banna a ba tsebe gore ngwana o gopotseng.

bjale yena hohwane a goma a re a a le nkwe, mputsiseng ke tla le nlausetsa.

Bjale banna ba gafela Madigale ditaba gore kwa morwa wa gago se a se bolelago, bjale mmagwe a re ke a di kwa, empa ditaba tsewe nna a ke di kwe, nka be a tsee moredi wa yena mokgekolo yo Maphefo, awa pelo ya ka e be e tla thaba.

59 Bjale banna le bona ba dumelana le lentsu la mmagwe lesogana, bjale yo mongwe wa seboledi a re, awa dikgosi, ditaba tse di bolelago ke mokgekolo dia kwala, bjale pele ga gore le gafela ba ga byang ditaba a re kgopeleng mokgekolo yo Maphefo ditaba gore na yena o reng ka taba e.

Bjale ke moka banna ba tsea mahlo a bona ba a isa ga Maphefo, ba re re botse mosadi a re go bona ga go na taba e nka le botsago nna ke kwa yena a re o nyaka go nyala, nna bjale ka dumela. Bjale a ke re bogadi go dula ke go kwana le mmatswale wa gago, a re ee, bjale mmatswale wa gago o re a go nyake ka baka la gore o lekana nae, le yena a sa belega o bjale ka wena.

6 Bjale mosadi a re nna ke mmutsitse, bjale yena a re a go na taba ke tla fo go tsea, bjale nna ka re a re tse go seba wena, bjale o reng ka tsona ditaba tse lehono, bjale ka ge o di kwa bathafa, mosadi a re awa nna ke boela monneng wa ka.

Bjale ba re go mosogana a ke re ditaba wa di kwa mosadi o re o boela monneng wa gagwe, bjale wena o reng, monna a re awa ke a di kwa, fela a ke di kwi ka gobane kgomo ya mokgekolo ya hwa a ke bone le lahla ke no bona le tswiya la ja, le nna ke mokgekolwana wa ka a na taba.

61 Bjale mosadi a fetola monna a re awa motlbo wa ka e fela monna wa ka o re tswere, bjale taba e o e bolelago e, nna ke kgole le yona ke boela monna wa ka, e fela ke molato monna wa ka o re tswere.

Bjale banna ka re awa ba ga Masumu e yang thopeng le rapele monna wa ga Byang awa ba tloga ba ya thopeng ke moka ba rapela Byang, ke moka Byang a re awa ke a di kwa, fela ngwana wa lena o dio mpitsa a re o tlilo mpha dikgomo, bjale ka gobane o sitile go nyala, a ntshe kgomo a gafe mosadi wa ka.

62 Ba ga Masumu ba ntsha kgomo ke moka ba gafa mosadi wa byang, awa a napa a va a bolaya. Bjale batswadi ba hotsa ngwana wa bona, gore bona o sinye dithoto ge o sa nyake go boela ga Saai go tsea mosadi wa mulantlo, goba ga malome a gago, mpa o hwetsane mothoka o tsee go kaone gona le gore o tsee mokgekolo, mosogana a ka a ba fetola selo, a no thakgoga a tloga.

63 Se bone tolana boreledi teng go yona go bohloko, ke nnete monna a gona a boela ga mosadi, bjale ka ge mosadi e le setlaela, a dumela monna ke moka a tshaba nae, a kitima nae le dikompo, bjale mafelo a boya gae le mosadi ke moka batswadi ba bona gabotse gore monna e fela o ratile mokgekolo. Bjale ke moka a ntsha tshelete ka yona a dira dikgomo tse di tshelago bjale ke moka batswadi ba mo lekella ka dikgomo tse nne, awa ke moka molato wa tla. Bjale taba ya mohuta o, a e nyakege, gela e be nka ngwana o mamela melao ya batswadi o be a swanetse gore a tsee moredi wa Kaphofo. Ka gobane ke kgarebe, mohlomong o be a tla tla a belega bana, bjale ke moka a dira moloko wa ga Masumu gore o ate.

Hohwane o bile a no hwa a se na bana, o tirile ka nosi. Malome ke gore gona le ge go se na ngwana wa ngwanenyana ke tshwanelo gore dikgomo di no ya teng ga lokwa a go fele.

64 Bjale ka mokgalabje yo Ntisi Masumu. Papagwe ke Mamogagare mmagwe ke Motsatsi ngwana Sokane. Bjale Ntisi a ba a gola, ga malome a gagwe bana e sa le ba banyana ke moka papagwe a ntsha kgomo ya poo gore ba ga malome wa gagwe la yo tswesa ngwana wa gagwe lekgeswa, awa ba ya ba amogela.

Bjale a bona gore ngwana wa gagwe ke yo mogolo, ke moka a mo ferela mosadi yowe leina la gagwe ba rego ke Ngwarokane ke ngwana Moyene a nyala a beka a dula nae.

Mosadi yo Ngwarokwane o bile a belega bana ba babedi, bjale Ntisi a bona gore ngwana malome wa gagwe o godile, ke moka a ya a nyala.

Mothomo go ile kgomo tse tharo tsa go gapa-poo ya bone, bjale ge a e ya go nyala o swanetse gore a e a gapa dikgomo tse di tshelago le kgomo ya tswatsi.

65 Bjale go tsebega gabotse gore mosadi wa ntisi wa pele ke Ngwarokwane, le ga go le bjale a na selo kgosi e saatla ewe ba tla go tima mollo ka moka bya ba ya ba rumasa mollo ka lapeng la gagwe. Lebaka la fihla la gore mokgalabje a yo beka mosadi ga malome a gagwe bjale mosadi yowe leina la gagwe ke Motsatsi ngwana Sokane o tlile ga rakgadi wa gagwe Motsatsi mmagwe Ntisi.

Awa a re go fihla ke moka mosadi wa pele a tima mollo, a ya a tsea mollo ka lapeng la Motsatsi ke gore setima mollo ke yena yo mogolo empa ke yo mogolo fela kgorong ya Ntisi eseng kgoro ya ga Masumu.

66 Mosadi yo mogolo mo kgorong ya ga Masumu ke Mamei ngwana Thekwane, bjale yena o ile ge a bikiwa ka moka ba motse ba tima mollo. Ke gore Mamei o tlilega rakgadi a gagwe Maboganyane, yowe e bego e le mosadi yo mogolo wa Mamogagare. Bjale mokgalabje yo o be a na le motse o mogolo.

O be a na le motse o mogolo ka baka la gore o be a na le basadi ba bantsi o ka bona gore ke bo Ngwana Lewele, Leope, Motsatsi Makgope le Maboganyane.

Bjale mosadi yo mongwe le yo mongwe o na le lapa le ngwako wa gagwe, bjale o gopole gore ba tlilo belega bana ba basemanyana

ke moka le bona ba tsea basadi.

67 Kgosi ya bona ke yena Maboganyane ka baka la gore ke ngwana wa Malome wa Mamogagare. Taba e e sa nyakegego ke gore motho a tsea mothoka, awa ewe yona a se taba e ba bego ba e dira, goba balaudi ke gore balaudi ke bona bathoka bjale ba nore go fihla mo nageng e ke moka la etira basotho.

Bjale ka dikgoro tse, Tselane, Laletu, Seelise, Magomane le Moyene ke tsona dikgoro tsa balaudi. Bjale matsatsing a bo lehono awa ba ba tsea ke gore molao e be ba tseana ka setswalano sa bona.

Mohlabe a tsee mosadi ga Masumu le ga Popela, bjale Masumu a tsee mosadi ga Popela le ga Thekwane, Popela a tsee mosadi ga Mongale le dikgorong tse dingwe.

68 Ge motho a nyaka go laudisa ditaba tse tsa tseano gore dio kwale gabotse motho a ka di laudisa ka mokgwa o, ke tla thoma ka kgoro ya ga Popela.

Popela bjale ke batho ba tee, bjale ba arogane ka maina a bo makgolo wa bona, ke Popela wa ga Mokana wa tau, le Popela wa ga Segokgomele. Bjale batho bana go kwagala gore ke bana ba monna, bjale fela ditaba tsa bona ke sa di nyakisisa, bjale lehono ke ngwala mona ba go tsebago. Segokgomele ngwana wa gagwe ke Mei, ke mohlankana, bjale dikgaitsemi tsa gagwe ke Leope, bjale yona o ile a tsea ke ba ga Masumu, ba ile ba dio mo apisa.

69 Madigale a tsea ke ba ga Thobetsane bjale a re go fihla a hwa, a sesu a ba le ngwana, bjale ba ga Thobetsane ba buisa ditswana tsa mohu, go batswadi ka kgomo.

Bjale kgomo e ke gore e beletsa gore ba nyaka mulantlo, ke moka ka morago ba rorela Mahlakwana, gore awa tsea kgomo e ngwe o bega ba ga makgolo gore ba re belege, awa ba ga Popela ba thabela taba cwe.

Bjale ba fetola mahlakwana gore sepela o botsa Thobetsane gore awa mosadi o gona. Mahlakwana a boetsa mantsu go Thobetsane, awa le yena a leboga.

Bjale Mulantlo a nyalwe ka maatla ba ntsha dikgomo tse ditshelago, awa ba ga Popela ba fa Thobetsane mosadi wa gagwe, yowe leina la gagwe e lego Makgomo.

70 Ngwana wa rangwane ntsee dikgomo di boele sakeng, ke seena ke gore lekgothwane la bona ke Masephoko o ile a tsea ke ba ga Popela wa Mokana wa tau, ke monna yo ba rego ke Masefane.

Bjale ke gore ge a mo tsea e be gona le taba go kwagala gore mmagwe Mei yowe leina la gagwe le sa nyakisisu ago le tla ngodiwa ka ditabeng tsa bo moloko.

O ile a loya bjale ge a loile, awa monna wa gagwe Segokgomele, a kolota dikgomo ga Mokwase (Mokana wa tau) bjale a se ke a bona dikgomo tsa gore a mo fe, bjale ke moka a mo supa letolo.

71 Ke ka mokgwa owe ba ilego ba tsea Masephoko ka ona, bjale ke moka la napile ba tseana, ka gobane Mei o ile a ba le ngwana wa ngwanenyana ba mo rela leina la Mamuw, wa dikgomo, yowe leina la gagwe e lego Masephoko, o ile a yo apha ga Popela a latela rakgadi ya gagwe.

Bjale Mokwase le Segokgomele, mogolo ke Mokwase, Segokgomele ke moratho, mogolo o ile a tsea mosadi ga Mongale ke yena yowe e lego mohumagadi yo mogolo kgorong ya ga Popela ka moka.

ngoro ya ga Masumu e na le nakale a mararo, ke Masumu wa ga Mamotetwa, Masumu wa ga Mamogagare, (Masumu) le Masumu wa ga Maseokoma.

Bjale Masumu wa ga Mamotetwa le Masumu wa ga Mamogagare awa a ba tseelane, fela mona ga Masumu wa ga Maseokoma ba tsea.

72 Ba tsea ka baka le, kgoro ena ya ga Maseokoma e ile ya dira ke mosadi yo a goba a tsere ke ba ga Masumu wa ga Mamotetwa.

Makeswele ke ngwana Mathaba, bjale ba bolela gore mosadi yo o ile a tseiwa ka lebaka la mo go lwewa nwa ya ga Matshipi mowe batho ba bantsi ba ilego ba fela gona.

Bjale mosadi yona a no dula a se na monna, bjale yaba o na le mogwera wa gagwe, ba monna, bjale ke moka ba ga Masumu ba kgobakana ba re go mosadi, bjale re bona gore go dula o le nosi go boima, e be re re go wena monna yona wa ga Masete Masefane o swanetse go go remela legone, awa mosadi a re ke tsona.

73 Ba bolela yona Masefane ka baka la gore e be ba mosedimusa gore o phela le mosadi yo.

Makeswele ke yena yowe a ilego a tsola kgoro ya ga Maseokoma e le gore monna ke wa ga Masete, ke moka a helelaga Mogowe (mabatla) le Mabuakanye, dikgaitsemi tsa bona ke Maseboko a tsea ke ba ga Mohlabe bjale dikgomo tsa go tswa yena tsa Matshikgidi Mogatsa Mabatla.

Madintsi ke lekgotwane la bona, yena a tsea ke ba ga Komana, bjale dikgomo tsa go tswa yena tsa tsea Makopje le yena e sa le mosadi wa Mabatla.

Mabatla a ka a tsea dikgomo tse dingwe tsa dikgaitsemi tsa gagwe a di fa moratho Mabuakanye, o ile a tsea dikgomo tsa moredi wa gagwe Mpyafe yowe a ilego a tsea ke ba ga Mametsa ke moka a di fa moratho wa gagwe a tsea mosadi ka tsona yo leina la gagwe elego Mahlabaenwa bjale ke gore dikgaitsemi tsa bona a di na lapa ga Mabuakanye, mosadi yo wa Mabuakanye ke ngwana Masumu.

Gana mo taba ena ya gore Mabuakanye a tsee Mahlabaenwa ngwana Masumu, ke moka go nyaka go tla gakantsha kudu, empa ke batho ba tee, di bjale ka tsela tsa ga Popela di hlalusitswego ka matlakaleng a ka godimo.

75

Batho bana ba tseelana empa go kwagala gore ke batho ba tee, fela ditaba ba tsa bona ke sa nyakisisa gabotse, di tla ngwadiwa ka ditabeng tsa bo moloko le tswalano.

Tokologano ya basadi. Bana ba pele ba bahlankana, bana ba ba ka no tsea basadi ka mokgwa o ba ka kgonago, empa mosadi wa pele ke yena yo mogolo ka baka la gore o -- ntshitse takeng.

Bjale mafello o swanetse go tsea tina mollo ga malome a gagwe, ke moka ke yena yowe e tllilo go ba mosadi yo mogolo o tla latela ke yola ba go mo tsea pele ke moka ba latelana ka go tseiwa.

Ereng ke hlalose ka mananeo, ke mowe ditaba di tla kwagago gabotse ka mabapi le bana ba pele.

76

Thobetsane Mampuwele o ile a tsea mosadi ga Popela Mamolotli, o be a no tsea mosadi ka o tee, bjale a ba le ngwana wa mosemanyana ka o tee yowe leina la gagwe elego Makhine bjale a belega banenyana a dula le baka le letelele, mola hlogo ya gagwe e re e tswau a akgola mpa, batho ba gopola gore ke bolwetši, awa a tla a belega lekgothwane la gagwe la mosemanyana leina la gagwe ke Ntopa.

Bjale bana bana ba Mamolotli ke batlogolo ba ga Popela, Makhine yowe e lego ngwana wa pele o swanetse gore a yo tsea mosadi ga Popela ga mosadi yowe dikgomo tsa gore go tsea magwe di ilego tsa feta tsa mo tsea, di ile tsa tsea Matlwane ngwana Masumu.

77

Bjale Makhine o ile a tsea mosadi wa pele ga Lewele Mahlako, ke mosadi yo mogolo wa pele. A dula nae go fihlela a eba le bana ba bane, bjale ke moka ka morago a ya ga malome a gagwe a isa poo. Ke moka ba ga malome a gagwe ba mo fa mosadi ke mosadi wa bobedi yowe leina la gagwe e lego Mamogola.

Mamogola o be a swanetse gore e be mosadi yo monyana, bjale ka baka la gore ke ngwana a malome wa Makhine a re go tsena motseng ba tina mollo bjale yola ngwana Lewele ke moka o boetse nthago, mogolo ke ngwana a malome wa gagwe.

78 Bjale ka mokgalabje yo Mamogagare mosadi wa gagwe wa pele ke ngwana Lewele, bjale a latela ke Motsatsi ngwana Sokane, wa boraro yaba Makgope, bjale ke bona basadi ba gagwe mogolo ke mosadi wa pele ngwana Lewele ya mo salago morago ke yo a bikilwego ka morago ga gagwe, bjale bjale. Bjale ka morago a ya a tsea mosadi ga malome wa gagwe Maboganyane ke moka basadi ka moka ba tima mello ba ya ba tsea lapeng la Maboganyane. Ge ba tsea mollo ba tsea ka go latelana, ga bogolo bja bona gore mohumagadi le yena a tle a be le hlaloganyo. Go bjale ka ge ba loma ngwaga o moswa, ke gore bana ba mosadi yo mogolo ba eta pele, bjale ba mosadi yo a mo latelago ba mo sala morago.

A ke hlalose ka tsona ditaba tsa basadi ba Mamogagare, mohumagadi ke Maboganyane ka gobane ke ngwana wa malome wa gagwe, ya mo latelago ke ngwana Lewele ka morago ke Leope, ka morago Motsatsi, le Makgope.

79 Bjale ge bana ba bona ge ba loma go swanetse gore go lome bana ba Maboganyane ka morago bana ba ngwana Lewele, ka morago bana ba Leope ka morago bana ba Motsatsi, ba mafello ke ba Makgope. Le bona basadi ba latelana ka ona mokgwa owe. Bjale motho yowe a swanetsego go dira mapoto a go loma ke mohumagadi.

Bahlankana bawe eseng ba pele, ke gore bana a ba tsee basadi ga malome a bona, ka golane dikgomo tsa go tswa bo mmabona di ka se ke tsa tsea basadi ba babedi.

80 Bona ba swanetse go ferea mosadi bjale mosadi yowe a mo tseago pele ke yena kgosi, molata wa gagwe ke yowe a mo latelago ka go bekwa.

Bjale monna le ge a ka nyatsa mosadi wa gagwe yo mogolo, awa ga go tsee molato, bogolo bja gagwe bo ka se ke bja tloga, mafello le ge monna a ka hwa ka ngwakong wa Mamoratwe, ba swanetse go no mo rwala ba mo isa ka ngwakong wa mosadi yo mogolo, gore ge ba

mo isa lebitleng ba mo ntshe a le ka ga ona.

Mmeetsi le mmeetswa. Ke gore mmeetsi le mmeetswa ba swanetse go hlompšana kudu, kudu o ba bona mo ba dirile bjala, ka gobane ba swanetse go alwa magogo.

81 Dipolelo tse ba boledisanago ka tsona, o kwa ba re mokgotse, mokgotse, bjale bjale, bjale ge e le par go mosogana, o re makgolo, go bjale ka mosogana o re makgolo.

Mosogana le mosetsana, ke gore mosogana a no ya ka mehla, bogweng awa o na le lebaka lewe a swanetsego go ya le gona mo a e ya a e a a nosi, awa o swanetse go ya le makgatlle, bjale mosetsana le yena o swanetse go bitsa bo makgatlle ba gagwe.

Mosogana a boledisi mosadi wa gagwe ge a nyaka molelo le yena, o swanetse go boledisa yo mongwe wa makgatlle, bjale ke moka yola wa makgatlle a mmoledise, gore monna wa gago o re sekete, bjale ke moka a fetole bjale toloki e tla no ba e toloka.

82 Bjale ge mosogana a nyaka gore mosetsana a mmoledise, o swanetse go mo nwea awa mowe ba tla boledisana empa le ga go le bjale a dumele gore ba ka no dula ba le ba babedi awa yo mongwe wa makgatlle o swanetse gore a be gona.

Le ge ba boledisana a ba dumelelwa gore ba ka dira tlaelano, ka gobane mosogana a ka ba a dira modiro o mongwe, o tshwanetse go fela a hlokomela ge a okwa mosogana a bolela dipolelo tsa go ya theko a homole.

83 Bjale selo sewe se ka dirago tlwaelano magare a mosogane le mosetsana ke gore ba ga makgolo wa gagwe ba re go mosogana a ge ngwako wa makgolo wa gagwe, awa mowe ba tla tlwaelana ka gobane o swanetse go mo direla tsa go ja. O gopole gore ka sebaka sewe bo makgatlle ba tla ba ba tlogile, fela ba leka ka matla gore mosetsana a se ke a setlwaetsa mosogana.

Mosogana le yena o tla fela a soma mosomo wa gagwe, ke moka ge letsatsi le dikela a boela gae. Ke molao wa gore a age a boele gae, e le gore ge a ka fo dula a re o n, aka gore a robale a ka fo robala, fela mosetsana o tla bitsa bo makgatlle gore a tle a robale nabo.

Bjale e tla re ge mosogana a feditse go rulana ngwako ke moka a dula godimo ga yona, ba ga makgolo wa gagwe ba mo folose, ka gore mosadi wa gago so, fela sepela o nyakela sa gore re tle re go fe, bjale a kgone a fologa godimo ga ngwako.

84 Go fedile o swanetse go boela gae a yo nyaka dilo tsewe di nyakago ke ba ga makgolo gagwe, bjale ba tle ba mo lokolele mosadi wa gagwe.

Bjale ka monna yo Masinyane Mosoma, o ile a ferea mosetsana yo ba rego ke Lobeng Mohlabe, bjale a nyala ka kgomo tse phetnago menwana e mmedi, bjale a no fela a e tla a re, ke nyaka mosadi ba ga makgolo, ba mmotse gore mosadi wa gago e sa le yo monyana.

Bjale mafello ba bona gore monna o lala a fela boroko, ba re awa monna wa ga Mosora, o swanetse gore o age ngwako, awa monna a aga ngwako a fetse, bjale ba re go yena sepela o gapa kgomo tse pedi le kgomo ya tswetsi.

85 Mosogana a boela ga gabo go ba bitsa taba e, bjale batswadi ba mosogana ba re ba kwala fela dikgomo a di gona, ke moka ba ntsha kgomo ka e tee, ba isa mosogana ga makgolo wa gagwe gore awa re tlisitse mokgonyana wa lena gore le mo ruwe ka kgomo.

Bjale batswadi ba mosetsana bjale ka ge ba tseba gabotse gore ngwana wa bona e sa le yo monyana, ba re awa dia kwala fela re ka se ke ra kgona go mo ruwa ka baka la gore ngwana wa rena e se le yo monyana, e be go le kaone ge le nyaka go gatlela ngwana wa rena e be le feditse.

86 Batswadi ba mosogana ba kwa taba e, bjale mosogana a se ke a kwisisa a leka ka matla gore a bolele le mosadi wa gagwe, bjale mosetsana a gana monna a leka go mo kakola gore a mo tshabisisa, bjale mosetsana a hlaba mokgosi batswadi ba tsoga, mahlatse a gagwe ke gore a tshaba.

Mosogana a bona gore ditaba di thathafile ka gobane batswadi ba mosetsana ba ile ba tsibisa batswadi ba mosogana gore ngwana wa lena ge a sa rate goba go nyatsa mantau a rena, go kaone gore a tla a gape marane a gagwe.

A tloga a ya makgoweng a ya a fetsa ngwaga ka otee, ke moka ka ngwaga wa bobedi a boya a tswere tsewe ba di nyakago. Bjale batswadi ba re ba sesu ba mo fetola ke moka a kwana le mosadi wa gagwe, a tsena diphateng tsa gagwe bjale ke moka a tshaba nae.

87 Erile ge bo esa ba hwetsana gore ka ngwakong a go na motho, monna o beile ponto godimo ga legogo. Bjale a ba ka ba mo lata ka gobane o tlogile le monna wa gagwe.

Ba ga mosoma ba roma sebaka sa bona. Mosoma gore sepelang lo tsibisa ba ga Mohlabe gore ba nyakelle mono, aya a fihla a bolela mantso a. Mragwe bana a ya go phupha matlala, go Phupha Matlala ke gore o swanetse go fihla a omana, ka mokgwā o a ka kgonago, bjale bakgonyana ba swanetse go ntsha kgomo ba tswalla makgolo wa bona molomo, e be gona a tlogago.

88 Diaparo tsa mosetsana wa mmeletswa ke gore o swanetse go kama mokamo ke moka a tsee maseka a maoto a rwale, le a matsogo, diphepa a hwetsane di tletse molala.

Tshupo e kgolo ya gore motho yo o beeletsiwile, o tla mmona ka go rwala maseka a maotong, ka gobane diphepa le maseka a matsogong a na nnete ka gore kgarebe e ngwe le e ngwe ya rwala.

Bjale ge o fihla o hwetsana dikgarebe tsa bo makgatle le lesogana la makgatle, gore yo ke mong wa mosadi o tla mmona ka go

tlale letsoku ka lehlakoring ka le tee, wa mosetsana yena ke go khurupela hlogo ka mokgopa wa arepo (phala).

89

Boetshwaro bja mosetsana ge a sa le ga gabo ke gore ge a bona ba bogadi o khurupela kobo, gore ba se ke ba bona sefahlogo sa gagwe. Go bjale le ge a ija dijo wa khurupela. Le go ba boledisa a ba boledisi, fela o swanetse go ba dumedisa ka mokgwa o, o kwatama fase a losa, ke moka ba a re morena, bjale a thakgoga a tloga le ge ba ka leka go moledisa o no sepela, o rata ge go na le yo mongwe a boledisana nabo.

Bawe a ba boledisago ke bagadibo ba gagwe, awa, wa ba boledisa, empa ba thoma ba mo nwea ka leseka a kgona a ba boledisa. Amolelo wa bona ba boledisana ka go tshogana, bjale ka gore lena lena mogadibo, le ga go le bjale a ka se ke a napa a eketla kudu go swana le ge a boledisana le batho fela

90

Bjale ge mosetsana a etile a tlilo bona mosogana, fela o swanetse go tswa a rwele mapoto a phufutsa a na le bo makgatle ba gagwe. Bona a ba fihli bosego bjale ka bakgonyana ba re go ja tsa go ja ke moka ba ya go hlapa. Ke moka wa epeanya ka mokgwa o ba ka kgonago bjale ka meriti ba rwala bjala ba ya bogadi.

Ge ba fihla ba hwetsana gore motseng a gona motho, ba swanetse go rola magapa a bona ka ntle ga kgoro ba dula fase, go fihlela motho yo mongwe a ba hwetsana ke moka ba kgone ba tsena ka motseng.

Awa ba motse ba tla lala ba le mohorong, bjale matswale wa bona o swanetse go ntsha dithoro a fa methepa ba ephagele dijo, mosogana o tla bitsa makgatle yola wa gagwe ke moka a mo fe kgogo a ba bolaele.

91

Bjale pitsa e ngwe e swanetse go tswela kantle, ke ya ba bagolo e ngwe e saia ka ngwakong ke ya masogana le methepa.

Ka moswana awa la motse ka moka ba swanetse go ba fa mauswa ba etshilele ka nosi, ge mosogana o swanetse go nyakela pudi a hlabele basadi ba gagwe.

Bjale ga n. mowe bogadi, mosetsana o swanetse go dula ka ngwakong, fela ge e sa le gosasa batho ba sesu ba tsoga, o tsoga le dikgarete tse dingwe a ya a setla nabo, bjale ge batho ba tsoga o boela ka ngwakong, ke moka wa robala.

92 Bo makgatle bona ba tla faga tsa go ja ke moka ba ja, molato a o yo fela ge ba etswa ka ngwakong bo makgatle ga mmogo le yena motseiwa ba swanetse gore ba tswa ba kwatamile ba sepele ka dikhuru e tla re kowa ba le ka kgakala bjale ba eme la sepele, yena o swanetse go no dula a khurupetse kobo.

Ka go rialo ke gore o tshaba ba bogadi, ge a ka se ke adira bjale goba a se ke a kgotha, a no bolela ka mokgwa o a bolelago ge a le kowa ga gabo, awa ba bogadi o tla kwa ba re go tsea re a tsea fela re tla tsea le tsa go re hlolla.

Go bjale ka mosogana le yena ge a ile bogweng, fela yena wa bolela, kudu o nyaka gore a no ba a ... le methopa ya gagwe, eseng gore a bolela le ba ga makgolo wa gagwe.

93 Molao wa gagwe, o swanetse go no dula ka ngwakong, ge go na le bjala ba ga makgolo wa gagwe ba tla mo tshella ya gagwe pitsa a nwa ka ngwakong ge a okwa gore o tagilwe o swanetse go no robala ka ngwakong.

Ka gobane ge a ka tswela kantle a re o dula ka ntshe o na le molato o rugile bagogadi, o swanetse go lefa ka pudi, ke gore molao owe o tile ka gobane ge motho a nwele bjala sewe a se bolelago a se tsebe, ka morago a ka roga bagogadi.

Bjale ka monna yo wa ga Masumu Ntholo o ile a romiwa ke ba ga Mohlabe go nyala ga Moraba, a na le Makgatlako le Lekwapa Sekgoka,

bjale ba ga Moraba ba ba gomisa ba re re tla le bitsa.

94 Ba ga Moraba ba dira bjala ke moka ba bitsa bakgonyana gore ba tle ba nyale, le bona e be ba bitsane. Ke moka ba fihla ba ba phopela, gwa fela, ke moka ba ba fa tsa go ja ba ja, ka morago ba ba fa bjala, le bona ba ntsha bja bona ba nwa.

Bjale Ntho o a tswa ka ngwakong a re ba ga Moraba go phopela gona le a re phopela, fela le tsete gore bakgonyana re ba babedi. Ba ga Moraba ba re botse yo mongwe a sita go ba botsa, ke moka ba re ke molato, a lefa ka lesome la maseleng.

Bjale motho wa mohuta owe a nyake gore a rumiwe go nyala, ka gobane a ka ya a go sinyetsa bogwe. Pealetso ge a sinywa. Ke gore batho ba ka no kwana bjale mafello ke moka kwano ya fela.

95 Matlala Mongale o ile a beeletsa mosadi ga Maponye Masumu, bjale mosadi yo ke mogatsa Mapanyeng, bjale a re go hwa, Lafotha Mohlabe a re ko remela selepe sa bo malome, a fihla a robala le ba ga makgolo wa gagwe.

Bjale Matlala ke motlogolo wa ga Masumu le yena Lafota ke motlogolo wa ga Masumu. Bjale monna yo wa ga Mongale a no fela a isa dilo tsa gagwe a di rela gore ba tla mpelegela mosadi.

Modiro owe o be o diriwa ka kwano ya ga Masumu le ba ga Mongale bjale Lafotha a re go tsena a belega ngwana wa ngwarenyana ba re ke Mamabu, bjale a mo tseisa ba ga Makokropo.

96 Mongale a re go ba ga Masumu le reng le tseisa mosadi wa ka, bjale ba re awa homola teng ga lokwa a go fele, awa a homola. Ka morago a ba le ngwana wa ngwanenyana ba re ke Pebi (Masegabu) bjale ba mo rela leina la mmagwe Matlala mowe go supetsago gabotse gore bjale monna o tla hwetsana mosadi ga malome a gagwe.

Awa le bona ba ba ba dira bjala ba tsibisa ba ga Mongale gore mosadi wa lena o gona, awa ba ga Mongale ba leboga, ba ntsha pudi

ba re ke thari ya mosadi yowe wa rena. E le gore pele ba ile ba isa poo, bjale ka ge molao o tsibiwa gabotse gore poo e isa ke kgomo tse tharo, ba isa tsa na tsewe.

97

Bjale polelo ba fela ba bolela gore mokgalabje yo wa ga Mohlab o na le phoso ka gore a robala le makgolo wa gagwe.

Mokgalabje yow a ga Mohlabe ka baka la lerato le makgolo wa gagwe a tia ngwako wa gagwe, a mo tsea a ya a mo agela ngwako ka legoreng la motse wa gagwe.

Bjale ba ga Masumu ba no homola fela ba ga Mongale ba tswela pele le go isa dilo tea bona, bjale tsa tsena ka kgoro ya ga Mohlabe.

Bjale mosetsana a bolla a fetsa, bjale mokgalabje yo wa ga Mohlabe a thoma go dira bothuhu, o nladisa mosadi ba ga Mongale, o dira gore a tsee ke ba ga Mokgotho.

98

Bjale a bona ge ba ga Mokgotno ba fela ba etla ba mo fa dipela le mathebo bjale a bolela le mosadi gore go kaone ge moredi wa gago a ka tsea ke batho ba.

Mosadi ka ge a se na le maano ke moka a dumela, bjale a thoma go bolela le moredi gore felo kowa a hlaka le gona wa kwa ge ba re ke nna sehlola ke dutsi le mokgonyana, bjale ka baka la bohloa bjo bjaka ge o fihla kgorong ya ga Mongale o tla nyatsiwa ka maatla ka baka la bohloa bja ka.

Bjale mosetsana a bula ditsebe a kwa sewe go bolago mmagwe, a thoma go dumela mowe batswadi ba bololago.

Ba ga Mongale yaba go kwa gona ba akwa ka masebotsana, bjale ka tsatsi le lengwe ke moka ba isa kobo ya mosadi wa bona, ba ya ba e amogela ke moka ba bea.

99 Ke molao wa gore ba fo amogela ka baka la gore mokgonyana yo moswa e su a rake yola wa pele. Mohlomong ba ka fihla ba raka, yaba mokgonyana yo moswa a na selo, bjale ba sita go bona dikgomo tsa go fa mokgonyana wa kgale.

Mosadi wa go hladiša a ba nyale a le ga gabo awa ba tshabisa, gana mowe re hwetsana seema se serego mmaka pela o baka a e tswere.

Monna yowe wa ga Mokgotho o ile a tshaba le mosetsana, bjale ba hlabela ba ga Masumu mokgosi wa gore ngwana wa lena le nyakelle ka mono, bjale ba re go sebaka a mosadi yowe ba tla mo kgona ka gobane o be a tseiwa re bile re lle dilo esa batho.

100 Awa sepela o ba botsa ngwana yowe re a mo nyaka a boe gae, go seng bjale ba tlise dikgomo re fe ba ga Mongale.

Awa ba fihla ka letsatsi le lengwe bjale ditaba di swere badiro beng ba ngwana ba ga Masumu a ba rate re ngwana wa bona a tsea ke Majapela. Bjale gana mowe ke mang yowe a swanetsego go ba phophela le gona ba ga Masumu a ba nyake go phophela dikgomo tsa ngwana wa bona ka kgorong ya motlogolo wa bona.

Bjale yena motlogolo wa bona, le makgolo wa gagwe ke moka ba thoma go phophela dikgomo tsa ga Mokgotho. Mowe monyalong wa bona ba dira lesome la dikgomo le kgolo tse pedi.

101 Bjale Mohlabe le makgolo wa gagwe ba roma sebaka ga Mongale go ba tsibisa gore ba ekgopolele. Ke moka ba ga Mongale ba tloga ba ya kgorong ya Mohlabe, ba botsane ba ga Mongale. Bjale ka ge mokgonyana yo moswa a nyetse bjale yena o dula ka ngwakong ba mo aletse magogo.

Mongale a e sa le mokgonyana o dula kgorong le dihlatse tsa gagwe tsewe di tsebago thoto ya Mongale. Maina a dihlatse tsewe tsa go ba di isa thoto ya ga Mongale ga Masumu ke Kodi Maditsela, baboni ba ba goba ba di bona ge di tswa, ke Motala le Maforwane Taelane, Kodi ke mosadi wa ga Masumu. Yo a goa a e ya a amogela ke Mapholo ke mosadi wa ga Mohlabe.

102

Bjale hlatse ya ga Mongale ke yona e e swanetsego go era ke moka ya hlalosa dilo tsa ga Mongale ka moka tsewe di tlilego ga Lasumu, ke moka Mapholo a mo hlatse.

Kodi a re go tliie poe e gapa ke kgomo tse tharo ba dumelana, a boeletsa a re mohla mogolong ke pudi ya thari ba dumela, gape ke pudi ya sehlahle ke gore ya go lefa koma, ke dikobo tsa malope tsewe di ilego tsa sabiwa ka diponto tse pedi le lesome, ke mokgose le a o tseba gore ke pudi, bjale ke dikobo tsa mosadi tsa ponto le kobo ya bosego ewe e tlilego raloba ke lesome le sehlano, ke moka ke dilo tse ke di tsebago. Mapholo a ka a mo ganetsa o ile a dumelana le Kodi.

103

Bjale dilo tsa ga Mongale ka moka ke kgomo tse nne, le pudi tse tharo di nago le diponto tse nne le sehlano sa maseleng, awa ba ntsha dilo tsewe ba fa Mongale.

Bjale Mongale a re awa tse ke di bone, bjale ke nyaka bo mamalane ka gobane kgomo tse pedi e be e le diponto bjale tse pedi e le ditshadi gopola gore ke kgole mola a tswago ka gobane poo e ile ga malome a gagwe le ngwana a se gona.

Bjale kgomo e ngwe ba ile ba re e na le manarane a mararo bjale e ngwe ba re ke a mabedi fela e ile ya bolaya ke go folotsa, awa ba ntsha ba ba fa, bjala bona go hlalisa ga gwa loka Mongale o tloga a gapa dikgomo tse phethago monwana ka o tee.

104

Bjale ge Mongale a gapa dilo tsa gagwe ke moka kowa ba sala ba bolaya pudi ka molamu, Mongale le yena o bolaya ya gagwe ka molamu, ya mongwe o nyaka go bolaya pele, bjale dipudi tse ba re ke tsa Langangahlaa.

Ke gore gantsi bogwe bo sinye ke batswadi ba mosetsana ka gotane batswadi ba mosogana le ge ba ka no re ba sa bee etsitse ngwana wa motho, ke moka mmagwe a loya a ba kgone go hlanoga ka baka la gore ba h anoga dikgomo ba ka se ke ba di bona. Ke gore mosogana a hlale go hlala mosetsana.

105

Ba re mosogana yo mongwe wa bogologolo a go tsebege gabotse gore a polelo e ke thailo goba ke thereso, fela ba e bolela ba holofetse mowe go bontshago gore ke thereso, e bolela ke mokgekolo wa kgale ba re ke makgobele Mabakane yowe a tserego ke ba ga Lewele o belegile gana mo nageng e, mphatho wa gagwe ke Makwa.

O re lesogana le itse le ile bogweng a na le makgatlle wa gagwe, bjale makgatlle o be a nyaka mosetsana bjale makgatlle a tsoga bosego a ya a nya a tla le lesepa la gagwe a fihla a le bea malaong a mong wa mosadi ke moka a robala.

Ka morago ga lebaka le letetelele bjale ba phafoga bjale dikgarebe tsa kwa ngwako o nka, ba thoma gore le a re bolaya ka maswinyo, awa ba no kwa a nka go tswela pele, bjale ke moka ba tsosana bjale mong wa mosadi o ile ge a re wa tsoga a dula godimo ga ona.

Ke moka ba rumasa dipone bjale ge ba thoma ba emisa mathebo a bona ba bona mosogana maspa lekgesweng la gagwe ka morago ba bona masepa ka malaong a gagwe. Bjale dikgarebe tsa thoma go sega, ka moswana mosetsana a tsoga a botsa batswadi ba gagwe gore nna monna yo a ke sa mo nyaka ka gobane o nya bosego.

Batswadi ba leka go botsa ngwana wa bona gore o se ke wa mo hlala bjale ngwana a napa a gana. Bjale ka morago ga matsatsi a se makae mosogana a fihla a bolela le mosetsana awa ba kwana, bjale yola a kwa gore mosetsana o tsea ke makgatlle.

107

Bjale a ka a mo tsea ba ile ba moloya a hwa, ka baka la gore o ile a tlotsa ngwana wa bona ditshila. Mosogana a boela a tsea monyana. Ke gore taba e e gakantsha fela ka gobane maina a bona ga tsibji.

Lenyalo. Bjalo mo sesothong lenyalo ga le gona fela e nore mohlang ngwana wa bona a thakgoga awa ba hlata pudi bjale ge a setse a tla sepela papagwe a ntsha pudi ya go mo isa bogadi ke moka go fedile.

Bjale ba motse ba ntsha mabele ba bangwe ka ntsha magogo ke tsona dilo tsewe ba felegetsago moredi wa bona.

Ka tsamao ba sepela le tsela gona ke setse ke hlalositse le mo ba tsena bogadi le gore gona ba ba habela pudi ke ya go palakanya diketsane.

108

Badimu ba ka no bega ge ba okwa dihloko di bolela gore badimu ba belaela mowe gona di swanetse go bolela le sewe-se swanetsego go hlabiwa.

Ke moka b. tla ya ba hlaba mowe madimong ke moka ba tshela lebitla ka madi ke moka motho yowe a rilego ke ditaola o swanetse go bega badimo gore ngwana wa lena so, re mo file ba ga mokete, rena ba ka kakala a re belaele a le na le belaelang le robale gabotse ngwana a phele bja ka ba bangwe.

109

Bjale selo sewe se dirago gore ba yo laola ke go bona ngwana a sa phele gabotse bjale ka Maise Mabakane o ile a tsea mosadi ga Popela, bjale mosadi yo a no belegela fase, le kantle ba sa tswelle e le mafella-ntlong.

Bjale monna wa gagwe ge a sepela le dingaka dingaka di bolela gore papagagwe wa belaela ke moka a ya ga makgolo wa gagwe gore makgolo a re tsame re ekwa gore a molato wa ngwana wa gago keng. Awa mmago ngwana a ka a gana ba ile ba sepela ka babedi, bjale dingaka tsa no bolela ka mokgwa o di dulago di bolela ka ona.

110

Monna a fihla gae a botea ba gabo taba e, bjale ke moka a ntsha kgomo a isa ga makgolo wa gagwe, awa ba fihla ba e hlaba, bjale ka ge lebitla la makgolo wa gagwe le se gona kgauswi ke moka madi a kgomo ba a falatsetsa sebatla badimong ke moka ba thoma go bolela ka go bega papage.

Bjale ngwana wa bona a phela bjale ka basadi ba bangwe. Ge motho a nyetse mosadi wa gagwe a feditse, ke gore la mathomo ge ba nyala ga go e lesogana go swanetse go ya batho ba bagolo, bjale ge go nyala ba phophetse go fedile ke moka ba bula difate ba boela

ga gabo.

Bjale a ba sa na taba go swanetse go ya iesogana bjale ka mokgwa owe ke hlalositsego ka lenyalo la Nthongwane Popela ge a nyala ga Mohofe.

111 Bjale mosogana yena o swanetse go kgopela sego sa metsi gabo makgolo wa gagwe, ge nke go na le se ba se belaelago ba swanetse go mmotsa gore go nyakega selo sa gore ke moka a nyakele a ba fe.

Bjale ge a nyetse a feditse awa ba swanetse go mo fa mosadi wa gagwe ke gore ke yena mosogana ka nosi a kgopetsego sego sa metsi. Bjale go na batho ba bangwe bawe ba no apisago mosadi a se na selo bjale motho wa mohuta owe ke motho yo a latago, ba ga makgolo wa gagwe ba mo ruwa.

112 Motho wa tsea mosadi kantle le dikgomo ka haka la gore ba re ba tseelane ke go kwana, bjale o tla tla a re ka dikgomo tsa ngwana wa gagwe wa pele ke moka a fetsa lenyalo la mmagwe. Bjale ka monna yo Maswikeng Mongale o ile a kwana le mosetsana wa ga Raganya, bjale yaba monna vo ke thswana (modidi) o hloka lekgogo bjale ka baka la gore batswadi ba kwana nae, awa ba ile ba mo ruwa.

Monna o ile a dula le mosadi wa gagwe ga bo makgolo wa gagwe go fihlela a eba le bana ba babedi, bjale mohlang ngwana yo wa gagwe a nyadiwa o swanetse go tsea dikgomo tsa moredi wa gagwe ke moka a nyale mmagwe ka tsona.

Bjale ka morago ga ngwana wa bobedi mosadi wa Maswikeng, a thoma go se kwane le batswadi ba gagwe. Ge ba nwele nabjala ke moka o thoma go ba rogaka.

113 Bjale monna yena a no homola, bjale batswadi ba mosetsana, le bona ba fela ba re awa ge motho a tennwe o no tloga a ya bogadi, bjale ke moka mosetsana a nara a tsea ditswana tsa gagwe a wela tsela monna a mo sala ka

morago. Ke moka go fedile o bikile mosadi wa gagwe ka moswana ba motse ba re ke a tsoga ba bona mosadi wa Maswikeng. Awa ba ile ba mo kganela gwa se be le taba.

Bjale ka ge e le mosadi awa a na taba a sepele le diketsana, bjale ge a fihlile motse wa bogadi o swanetse go apea le matswale wa gagwe pitsa ka e tee.

114 Mowe ke molao ke gore ngwetsi yo mongwe le yo mongwe ge a fihlile bogadi o swanetse go apea pitsa ka e tee le matswale wa gagwe go fihlela a eba le ngwana goba go fihlela a tllilo ntsha ke ngwetsi e ngwe ge e le ngwetsi ya go loka.

Ge ngwetsi e ka re e apea le matswale wa gagwe bjale a se ke a kwana nae, ke gore ba swanetse go mo hlatleela tsa gagwe dipitsa.

Ngwetsi ge e sa kwane le matswale wa gagwe go baka ke molao ya batswadi ba ngwetsi goba bagwera ba gagwe. Ba re ge ba le nae ba mmotsa gore mosadi yo mongwe a apeelwe le ge matswale wa gagwe a se na monna.

115 Go mo hlatleela pitsa ke gore mmago mosogana bjale ka ge e le mosadi o tla phakisa a lemoga gore awa mekgwa ya ngwetsi e fapana le ya mathoma, bjale ka go rialo o nyaka gore a hlatleelwe ya gagwe pitsa.

Bjale mmatswale o swanetse go tsibisa morwa wa gagwe gore awa mosadi wa gago ke swanetse go mo hlatleela pitsa morwa wa gagwe ge e le monna a no dumela a se ke a nyaka go tseba gore molato keng, ka baka la gore a ka baka ditshela.

Bjale ke moka mmatswale o swanetse go tsibisa batswadi ba mosetsana gore ngwana wa lena ke nyaka go mo hlatleela pitsa ya gagwe, bjale le bona ba ka se ke ba bolela selo, fela ba tla no buisa moya wa maaka wa gore molato keng, bjale mowe le yena a ka se ke a ba botsa selo, o tla nore awa molato a o gona bana nosi ba tseba.

116 Bjale ke moka ka moswana ge a fagile tsa go ja ke moka mokgekolo o swanetse go tsea pitsa ya buswa le ya morogo a fe ngwetsi a mmotse gore lehono ke go hlatleela ya gago pitsa.

Bjale ngwetsi le yena o tla tloga a ya ga batswadi go ba botsa gore matswale o hlatleetse pitsa bjale ke moka batswadi ba tla tsea pitsa ya metsi ba mo fa, le serafelo sa mapoto. Ke moka go fedile o swanetse go hlatleya tsa gagwe, fela le ga go le bjale telo ya matswale wa gagwe a ya swanela gore e ribegwe o swanetse go no fela a mo tsolela.

117 Motho wa letsogo la betsi ke mosadi yo Magampane Popela yowe a nago le barwa ba babedi maina a bona ke Lapae, le Kiba. Bjale Lapae a tsea mosadi ga malome wa gagwe, Makgobele ngwana Mokgahla. A fihla a pea pitsa lapeng la matswale wa gagwe a ba a ba le bana ba bahlano, bjale Kiba a beka mosadi Nkhutswane ngwana Mahlo.

Nkhutswane a ntsha Makgobele a apea tsa gagwe dipitsa ke moka Nkhutswane a sala a apea ka lapeng la matswale wa gagwe, le yena o bile o na le bana ba bararo empa o sa no apea.

Bogologolo ga mosetsana a bekwa awa mokete (monyanya) o be o se gona e be papago ngwana a no ntsha pudi ya go thakgosa ngwana wa gagwe. Bjale ge a fihlile bogadi ke moka bahlaba pudi ke ya go palakanya diketsane

118 Diketsane. Mohlang diketsane di tloga, ngwetsi e swanetse go tshaba leboto, o tshabela ga moloko wa gabo. Bjale mosogana o setse a le nosi ka ngwakong le diphateng tsa mosetsana e su a tsene.

Bjale mowe ngwetsi e tshabetsego ntshe ba swanetse go dira mapoto a phufutsa awe ngwetsi e swanetsego go rwala ka setepa ke moka a e nao bogadi.

Mosogana mowe le yena o swanetse go bona lebaka la gore a tsame a laolela gore mosadi so, bjale ke a diphateng tsa gagwe

dia ntokela. Ge ditaola di dumela awa go lukile o swanetse go tsena diphateng tsa mosetsana.

119 Ge ditaola di gana ba swanetse gore ba bitse ngaka e tle e ba hlakantshe.

Go hlakantsha mosetsana le lesogana, ke gore mosetsana o swanetse go hlapologa mohlalologo, ba ngatha mabu awe a go hlapologela ga ona, bjale mosogana le yena o swanetse go dira bjale ke moka ba hlakantshe. Bjale ke moka ba sile ba hlakantshitse le dihlang tse dingwe, ke moka ba hlabele mosogana dieta noko, ba mo tlebele segokgo a fele a apea a tshela tshidi ela a enwa.

Dilo tsewe ba swanetse go di dira ge mosetsana a buile, mola a go tshabela leboto, ka moswana wa gona.

120 Go robala gona o tla no robala nae ka ngwakong ka o tee, bjale e tla re ge oa thoma gore ba robala, ke moka magwe lesogana a fihla a re, go morwae o se ke wa dira selo molao le swanetse gore le hlantshwe. Ke gore o direla gore mosetsana a se ke a makala ge a bona mosogana a sa mo kalabate.

Bjale ka lona letsatsi lewe ngaka e ba hlakantshago ka lona, ka mabanyana o swanetse go bonana le mosadi wa gagwe. Bjale ka ge e le la mathomo awa bosego bjowe ba ka se ke ba robala.

121 ba tla lala ba katana bosego ka moka, mosetsana a gana go fa monna wa gagwe sewe a se nyakago, mogongwe mosetsana a ba a tswa ka ngwakong a gotsa mollo a dula, ge nke ba letse ba mo file dithoro ke moka a thoma go setla, ge a tsogile bosego ka maatla, a ka noba a fetsa go setla a ya a robala sebesong sa mollo a dutsi ka marago.

Bjale ke moka ge bo esa o thoma go faga tsa go ja ba a ja, ga go na taba. Letsatsi le a dikela, ba yo robala a dira bjale ka bosego bja mabana, bjale mowe mosetsana o tla ba a mo hlalosea gore o swanetse go ntsha selo o kgone o robala le nna.

Bjale mosogana o swanetse go ntsha pudi a kgone a tsena diphateng tsa mosetsana. Ba matsatsi a bo lehono ke nku.

122 Bjale ge a ntshitse awa o swanetse go mo fa, fela o swanetse go tisa dikgwele tsa gagwe ge nke o ile a tshekga ge sale kgarebe, gore mosogana a hlabe kowa le kowa, le ge a ka hlaba gona e swanetse gore ya se ke ya tsena. Modiro owe ke wa bosego ka moka, bjale bosego bjo bo latelago bjowe o tla sephisa dikgwele tsa gagwe gore ge a tsentsha a kwe e le gore o tsentshitse ka maatla, awa ke moka modiro o fedile, molato a oyo.

Bjale go na le ba go tshekga kudu ge e sale basetsana bjale bawe ke gore le ge ba ka no leka ka maatla go epata dikgwele ga go mo thusi selo, ka gobane ya lebanya ke moka ya sobela, bjale yowe a se kgarebe ke mosadi.

123 Ka moswana o tsoga a botsa batswadi gore motho yo na a se mothepa ke mosadi. Bjale ba swanetse go tsibisa batswadi ba mosetsana ka mokgwa o, ba tsea puqi ke moka ba tsea sesuhla ba hlomela lenakeng la pudi bjale ba roma motho gore a ise pudi.

Morumiwa o swanetse go isa pudi fela ge a re o fihla ka maforo ba mmona ba swanetse go kitima ba bolae pudi ka molamo ba pjatle sesuhla ke moka morumiwa wa gona, kantle le polelo.

Bjale batswadi ba bo mosetsana ba swanetse go dira bjala bja go rapela ga mokgonyana bohlola bjowe bo dirilego ke moredi wa bona, ka xo rialo ke gore ke moka molato o fedile.

124 Ba go bikiwa mosegare lenyalo la bona. Batho bana ke majakane bjale ba no phophela ka molao wa sebotho, bjale ge mosogana a kgopetse sego sa metsi ba mo dumeletse, bjale o swanetse go tsibisa mogolo wa kereke bjale mogolo wa kereke o swanetse go tsibisa ba dikone, ke moka ba thoma go tsentsha lengolo la gagwe ka kerekeng.

Bjale ba fela ba lebala pele ga phuthego ba re yowe a tsebago molato wa mosogana le mosetsana a bolele. Ke gore ge go na le molato, bjale yo mongwe a ile a dira phoso awa ba swanetse go thiba lenyalo la monyana le mosogana.

Bjale batswadi ba mosetsana bona ba lokolotse ngwana wa bona gore a bikiwe ke moka bona ba tibela. Bjale yowe a lukilego ba bala lengolo la gagwe disontaga tse tharo, bjale ba tloge ba e makgoweng go ba botsa gore re a tseana.

125 Ke batho bawe re bonago ba dira monyanya. Bjale mmago ngwana o swanetse go tsibisa bagabo gore ke tsatsi la gore ke monyana.

Modiro wa dikgarebe ke go setla maupi le go ya go roba dikgone. Ba setla maupi a mantsi kudu. Basadi ba dira mabjala le bawe ba tsibisitwego ba dira mapotwana potwana, ke moka gore ka tsatsi la monyanya ba tshele dithepaneng ba e natso.

Letsatsi la monyana ka tsatsi lewe o tla bona batho eka ke dirurubele ba apere dikobo tsa makgowa ka mokgwa o ba ka kgonago, di tsela di petagane ba lebile mowe monyadi a nago gona.

126 Beng ba monyana ba bangwe ba rwele mabele ka dirotwana ba bangwe ba rwele mapotwana ge ba fihla beng ba motse ba amogela ditswana ba di bea ka ngwakong.

Mowe monyanyeng owe ba hlaba kgomo ke moka ba ntsha-lehliakori la ya mosate go tsibisa gore rena le monyanya wa lenyalo. Ke gore ba direla gore ge motho a ile a leba ba kgone go bega morena.

Bjale batho bawe ba rego ke bahoteng o tla hwetsana ba apere ditswaro tsa bona tsa Sesotho, ba beakantse meriri ya bona ka mokgwa o ba ka kgonago.

Bjo dula tafoleng (legogong) ka lebaka lewe banyadi ba tswa ka ngwakong, yowe elego ngwetsi o tla bona a apere lesira a tswarane le

127 monna wa gagwe. Mosadi o ba ka lehlakoring la monna wa gagwe la sesadi, monna ka lehlakoring la mosadi la senna. Ke moka ba fihla ba dula godimo ga dipona.

Moruti o dira thapelo, ka morago ke moka o bula boka wa bala, ke moka ge a feditse go bala bjale o thoma go laya banyadi, bjale ge a feditse motswadi wa ngwana o swanetse go ema le yena a lae, ka morago ramogolo goba rangwane ka morago malome a ngwana le kgaidi. Ke moka bjale yo mongwe le yo mongwe yowe a layago a ka no laya. Bj le ka morago moruti o tswalla modiro wa go laya.

128 Dimpho bjale motho yo mongwe o swanetse go ema ke mokgowendi wa ema, mongodi o dula godimo ga sepona. Ke moka o bitsa batswadi ba mosetsana gore ba ntshe dimpho tsa go felegetsa ngwana wa bona.

Bjale o thoma ka go bitsa papagwe mosetsana ke moka a fihla a ntsha kgomo ka morago ngwana yena o swanetse go ntsha pudi ka gobane monna o ntshitse kgomo, ka morago ke ramogolo wa mosetsana, ka morago rangwane bjale ka morago rakgadi ya ngwetsi, ka morago malome wa ngwetsi bjale batho bana ba ka godimo ba bangwe ba ka no ntsha kgomo goba pudi goba puu tse puu.

129 Ke moka go tsena ba bo moloko wa mosetsana bona ba ka no ntsha ka mokgwa o ba ka kgonago, bjale ge ba feletse awa go ka tsena batho fela le bona ba ntsha ka mokgwa o ba ka kgonago. Bjale ge modiro o fedile ke moka moruti o tswalla modiro banyadi ba boela ka ngwakong. Moapei wa banyadi ke moka o ba fa tsa go ja.

Baapei ba dijo ge ba eme ba ntsha dimpho, bona kowa ba apha dijo le dinama. Bjale ge banyadi ba tsene ka ngwakong, ke moka batho (magoto) ba thoma go ja dijo.

Ba bitsana ka dikgoro, ke moka ba ntsha dinama le mauswa ba ba fa, ke moka yo mongwe wa bona a thoma go ba ngathela gore yo mongwe le yo mongwe a hwetsane bonyanyane, ke moka ba dira bjale bjale go fihlela dikgoro di felela.

130 Bakgalatje ba kokona hlogo. Batho ba ba apeago ke ba leloko la mosetsana, ka gobane batho ba sele ba ka fetša nama ka go utswa, bjale batho ta se ke ba enela.

Bjale ge ba feditse ba thoma go nwa mabjala le ona ba a kakolela kgakala, bjale ona ba bitša ka mephatho, basadi le banna ba nwa felo go tee.

Mokete o ke mokete wa gae, ga bo mosetsana, bjale dimpho tsewe ke tša ngwana wa bona, ke moka letsatsi le a dikela lesaba le a palakana, bana ba sekolo ba sala ba bina dikosa tša bona tša sekolo. Ka lona letsatsi lewe ga bo lesogana ba hlaba kgomo.

131 Gabo lesogana bjale ke moka ge bo sele, ka morago ga dijo, ba ntsha magogo a bona ba ala lapeng ke moka banyadi ba dula godimo ga ona, bjale batswadi ba laya betsi, bjale papagwe o ntsha pudi ya go mo thakgosa, kgaitšedi ya bo mosetsana ke moka o tiba maforo gore ge kgaitšedi ya gagwe ge e feta a no tsware, bjale mosogana a ntšhe pudi ba kgone ba feta.

Mokete gabo mosetsana o fedile bjale o setse gabo lesogana. Bjale ge ba sepela mo tseleng ba fo sepela a ba diri sebokaboke, fela ge ba ka hwetsana no ka ya metsi ba swanetse gore ba ba pepule.

132 Ge ba tsena motseng ba fo tsena ke moka ba tsena ka ngwakong, gona le bona ba kwatama. Ka lona letsatsi lewe ba tšenago ka lona ga bo lesogana, ba ja ka lona monyanya. Le gona ba no dira ka ona mokgwa ola ba dirago ka ona gabo mosetsana.

Dimpho go thoma batswadi ba mosogana ke moka ba latelana ka ona mokgwa ola ke hlalusitšego ka mo matlakaleng a ka godimo. Ka morago ba ja dijo ke moka mokete o fedile batho ta palakana.

Mohlang diketsana di tlogago ba swanetse go hlaba pudi, ke moka basadi ba tle go rela ngwetsi leina.

Bjale bona a ba thome ta laola, motho o fo ntsha nku, ke moka

a tsena diphateng tsa mosadi.

133

Boetshwaro bja ngwetsi ge a le bogadi. Boetshwaro bjona bo no swana ka gobane ge monna wa gagwe ge a mmita o swanetse gore a re, ke a raba goba ke a di kwa go bjale ka ge a bita ke matswale wa gagwe, matswale wa monna ramogolo, rangwane ka moka babo moloko wa monna.

Bjale ge e sa le ngwetsi o swanetse go ba hlomphe ka mokgwa wa molao. Ge a e ya dikgoneng o swanetse go sepela le mogadibo wa gagwe, mogongwe le mogongwe mowe a yago.

Bjale o tllilore kowa a tlwaelane le batho ba motse ke moka a thoma go sepela le mosadi yo mongwe, yena mosadi mowe ke yena yo a tllilogo mmotse mekgwa le melao ya motse gore a ime ka moka ke mosadi le ge a sa ka a ima a ba a tlwaelana nabo.

END 792